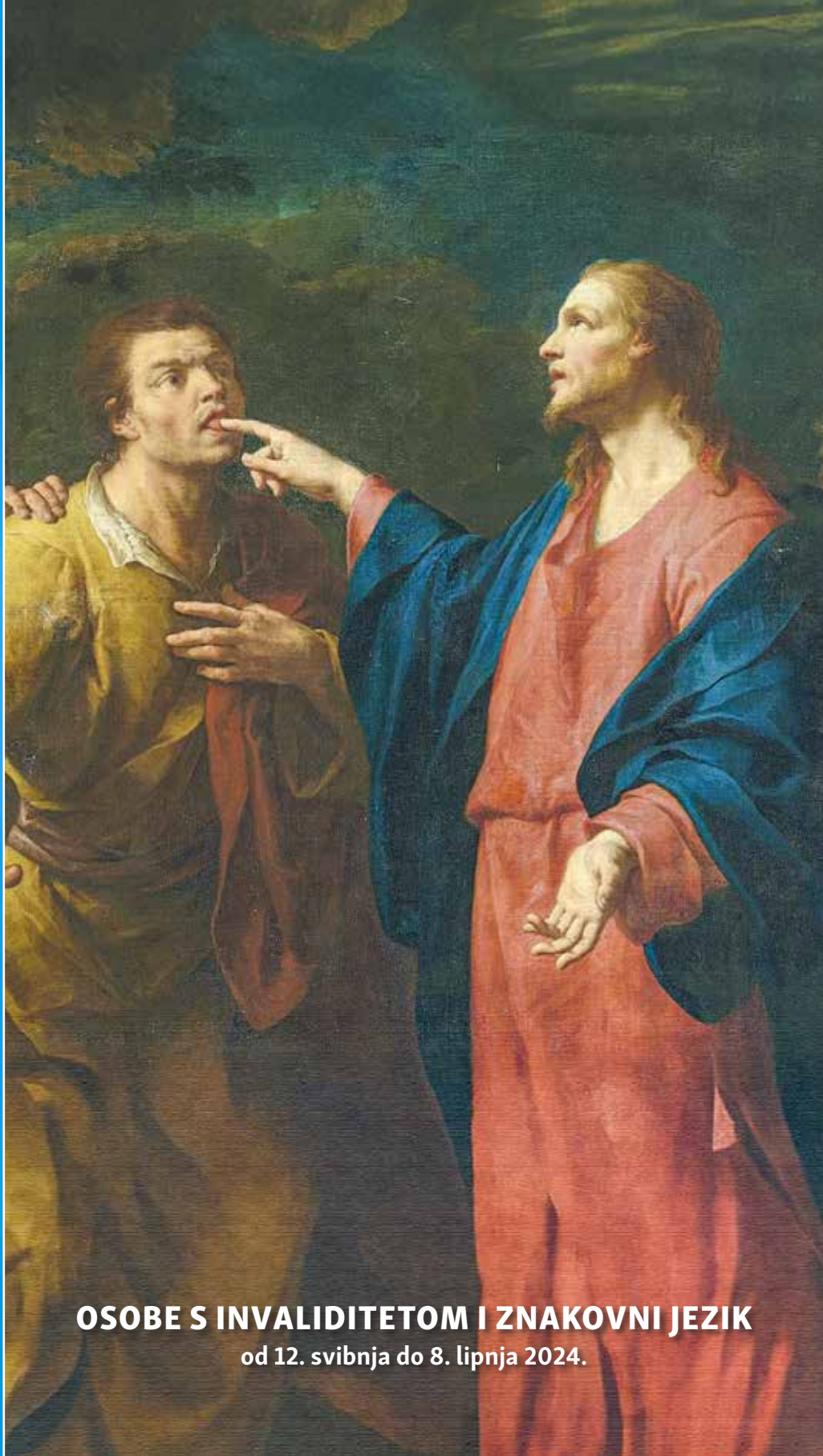

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

ŽIVO VIRELO

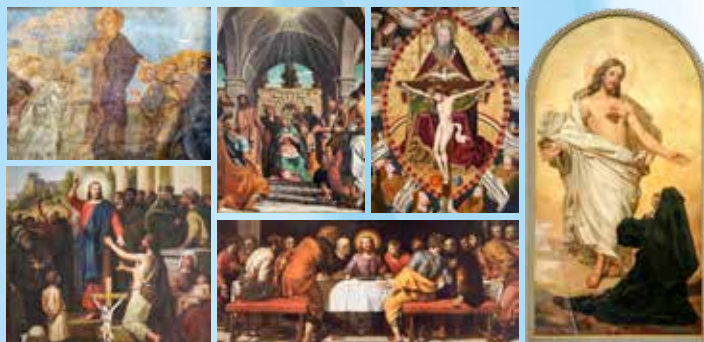
Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XLI • CIJENA: 2 €

OSOBE S INVALIDITETOM I ZNAKOVNI JEZIK
od 12. svibnja do 8. lipnja 2024.

Domenico Maggiotto,
Isus liječi gluhog čovjeka (1713.-1794.)

God. XLI. (2024.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Denona d.o.o., Zagreb

UREDNIKOVA RIJEČ

Osobama s invaliditetom 1

NAŠA TEMA: OSOBE S INVALIDITETOM I ZNAKOVNI JEZIK

Leonardo Šardi: Sudjelovanje gluhih i gluhoslijepih osoba
u liturgijskim slavljinama 2

Martina Vuk Grgić: Teološko promišljanje o invaliditetu kroz
perspektivu *slušati i čuti; gledati i vidjeti* 9

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
N. Vranješ, M. Horvat, D. Pezer, M. Dančuo,
D. Patafta, A. Vučković

Sedma vazmena nedjelja 16

Pedesetnica. Duhovi 20

Svekovina Presvetoga Trojstva 24

Svetkovina presvetoga Tijela i Krvi Kristove 28

Deveta nedjelja kroz godinu 32

Svetkovina Presvetoga Srca Isusova 36

U DUHU I ISTINI

Miroslav Martinjak: Kliknite Bogu 40

Osobama s invaliditetom

Koliko god nam se budi interes da gledamo i vidimo sve oko sebe, i pogledom poniremo u stvarnosti koje su nam nadohvat ili nas okružuju, ipak sve ne možemo opaziti i biti svjesni svega što postoji i što se događa. Gledamo, ali opet ne vidimo sve.

Pred našim očima stoje ili se mijenjaju situacije, čije slike spremamo u album svojega života bez korica, kojeg nitko drugi ne može vidjeti jer nitko nema naše oči da bi ga gledao. O njemu se može čuti samo iz našeg opisa. Ako nam je nešto promaklo i nismo posebno primijetili, ta slika sigurno nije u našem albumu, niti pak nedostaje. Nije tu jer nije obilježila naš život. Svaki naš svjesni trenutak proširuje stranice albuma, kojemu će Gospodin, dok se osuši i zadnja slika našega života, staviti korice s natpisom »Moje dijete«.

Naši albumi života prepuni su slika i doživljaja koje s drugima možemo podijeliti kroz riječi i djela. Na razne načine, u svome životu svjedočimo trenutcima koji obilježavaju naš život. Događa se da nam je ponekad teško i opisati ono što bismo željeli izreći, pa je lakše i razumljivije da se uz svakidašnji govor poslužimo i vizualnim objašnjenjima.

Uvijek postoje načini i mogućnosti kako približiti i razlomiti drugima ono što smo u životu doživjeli, spoznali i naučili. Tu nam, na poseban način, moraju biti u mislima i srcu osobe s invaliditetom. Svaka komunikacija je davanje svojega od sebe drugome, poput dara kojega želimo nekome dati. A život je sam po sebi dar od Boga, pa sve ono što dajemo od sebe drugima, trebali bismo doživljavati kao najplemenitiji izraz ljubavi, koji izlazi iz našega srca.

Ako darove, koje smo primili kroz svoja osjetila, rastapamo poput voska zapaljene krsne svijeće, da budemo svjetlost i toplina u pogledu srca osoba s invaliditetom, to je Život. Težimo za ljubavlju, čeznimo za darovima Duha, nastojmo njima obilovati radi izgrađivanja Crkve (usp. *1Kor 14*).

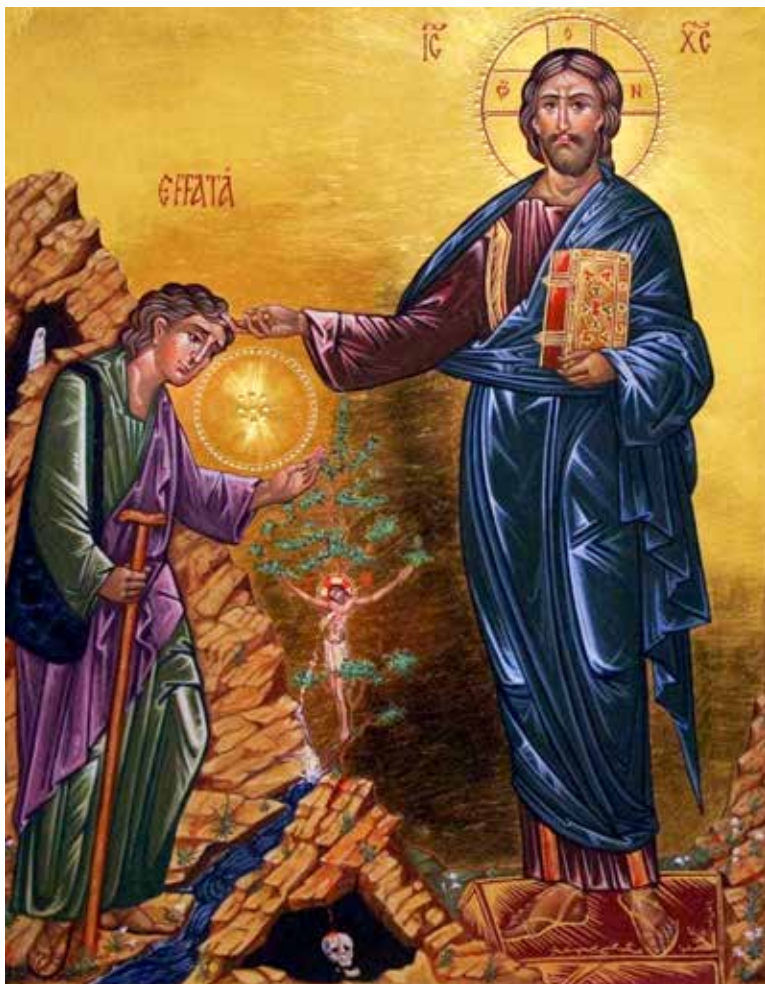
Urednik

Sudjelovanje gluhih i gluhoslijepih osoba u liturgijskim slavljinama

LEONARDO ŠARDI

Gluhe i gluhoslijepo osobe su pripadnici zajednice koja ima svoj vlastiti jezik i kulturu. Jezik zajednice je znakovni jezik koji nije univerzalan već se razlikuje od jednog do drugog govornog područja.

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom iz 2023. godine, u Republici Hrvatskoj živi 18.923 osoba s oštećenjem sluha te 166 gluhoslijepih osoba. I kod jednog i kod drugog oštećenja, nije od samog rođenja prisutna gluhoća, odnosno gluhosljepoća već ona nastaje zbog niza različitih čimbenika. Također, ne radi se uvijek o potpunoj gluhoći, odnosno gluhosljepoći već i jedan i drugi oblik invaliditeta može imati različite stupnjeve oštećenja poput naglušnosti i slabovidnosti. Gluhoća, odnosno gluhosljepoća, nije nasljedna te, iako postoji mogućnost da se u obitelji dvoje gluhih osoba rodi dijete s oštećenjem sluha, čujućim supružnici mogu također imati gluhu djecu. Gluhe i gluhoslijepo osobe su pripadnici zajednice koja ima svoj vlastiti jezik i kulturu. Jezik zajednice je znakovni jezik koji nije univerzalan već se razlikuje od jednog do drugog govornog područja. Kulturološki, gluhe osobe uključene su u svijet rada, obrazovanja i ostalih životnih sfera zajedno s čujućim osobama, ali često, zbog komunikacijskih barijera, uključivanje je ograničeno. Gluhe i gluhoslijepo osobe okupljaju se u »klubovima« gluhih rasprostranjenima po svim većim gradovima. Često, zbog nerazumijevanja jezika i kulture, kako u društvu, tako i u Crkvi, osobe oštećena sluha bivaju marginalizirane i nedovoljno uključene u svijet čujućih. Iako postoje pomaci sve veće informativne dostupnosti preko znakovnog jezika i mogućnosti obrazovanja, kvaliteta života gluhih i gluhoslijepih osoba može se unaprijediti, a osobito po pitanju uključivanja u pastoralni, katehetski i liturgijski život Crkve.

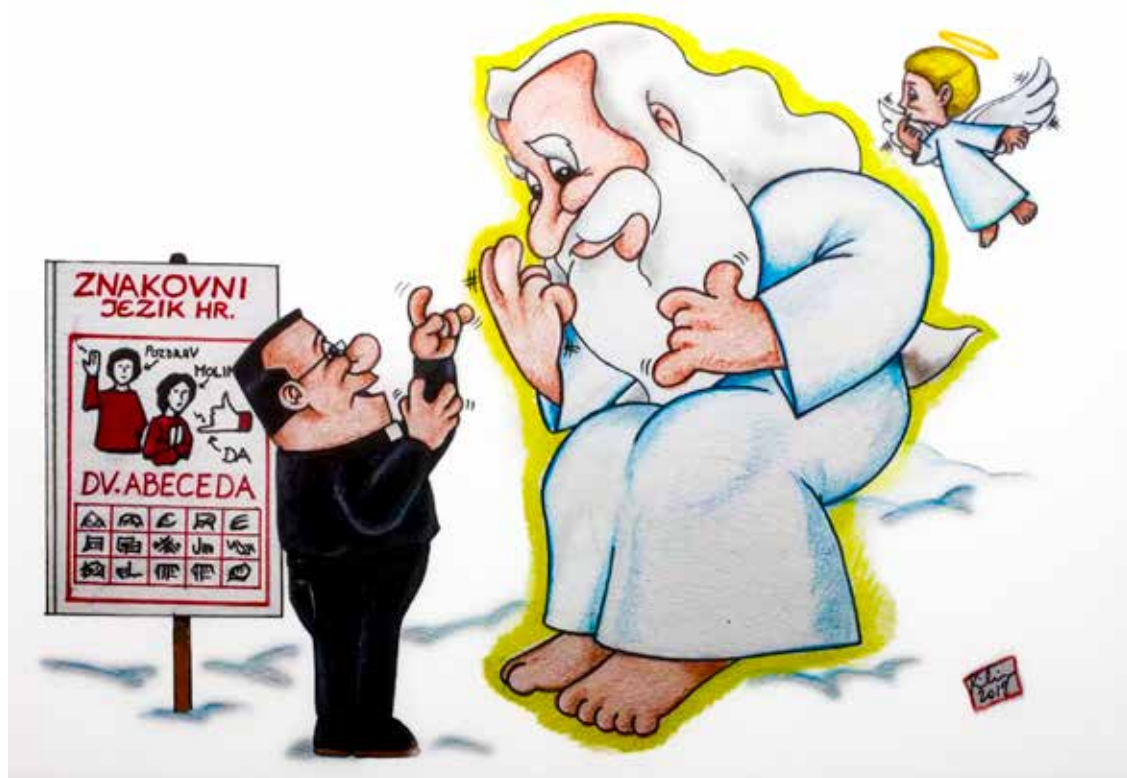

Isus liječi gluhog čovjeka
(reprodukcija ikone iz XII. st.)

Često, zbog nerazumijevanja jezika i kulture, kako u društvu, tako i u Crkvi, osobe oštećena sluha bivaju marginalizirane i nedovoljno uključene u svijet čujućih.

Vjera u životu gluhih i gluhoslijepih osoba

Gluhe i gluhoslijepa osobe prihvaćaju kulturološki i tradicijski vjeru po običajima prisutnima na mjestima njihova prebivališta. Tako i u Republici Hrvatskoj, gluhe i gluhoslijepa osobe su većinski rimokatoličke vjere, s primljenim sakramentima kršćanske inicijacije i sakramentom ženidbe te redovito pripuštaju svoju djecu sakramentima i tradicijski sudjeluju u slavlju većih blagdana. No, zbog komunikacijske barijere, a osobito zbog nepoznavanja i nekorištenja znakovnog jezika u katehetskim, liturgijskim i pastoralnim aktivnostima, vjersko znanje gluhih i gluhoslijepih osoba je minimalno i razlikuje se od zajednice do zajednice gluhih, ovisno o uključenosti vjerskog službenika u život same zajednice i dostupnosti sadržaja na znakovnom jeziku. Krajem prošlog i početkom novog tisućljeća, u Republici Hrvatskoj postojao je određeni val katehizacije i vjerskog uključivanja gluhih osoba u

Kristijan Bezuh (gluhoslijepa osoba),
Znakovni jezik, 2019.

pastoralni, katehetski i liturgijski život, najčešće vođen svećenicima i redovnicama koje su poznavali znakovni jezik i, po službi, bili prisutni u mjestima gdje su bile formirane zajednice gluhih. Sa svakim novim premještanjem vjerskih službenika, ukoliko nije bilo novog vjerskog službenika s poznavanjem znakovnog jezika, gluhe i gluhoslijepa osobe gubile su kontakt s Crkvom i tako se otuđivale do dolaska nekog novog poznavatelja znakovnog jezika. Takvi valovi izmjene nisu mogli usustaviti redovnu pastoralnu skrb gluhih i gluhoslijepih osoba, budući da je ovisila o pojedincima, što dovodi do sve učestalijeg odvajanja od Crkve, ali i prelaska u različite vjerske zajednice koje nisu u potpunom zajedništvu s Katoličkom Crkvom, no vjerski službenici i zajednica osposobljeni su pružiti duhovnu skrb na znakovnom jeziku.

Hrvatski znakovni jezik

Poznavati nečiji materinji jezik, ključ je da se vjera inkulturira u novu kulturu. Kao kulturna i jezična manjina, gluhe i gluhoslijepa osobe većinski koriste hrvatski znakovni jezik koji je 2015. godine, *Zakonom o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj*, priznat kao samosvojan jezični sustav s vlastitim gramatičkim

pravilima i neovisan je o jeziku čujućih osoba. Za razliku od ostalih jezika koji se uče slušanjem, hrvatski znakovni jezik uči se gledanjem i izvodi se djelovanjem šaka, ruku, trupa, glave i lica te se prilagođava stupnju oštećenja i može biti taktilni, vođeni ili, najčešće, u vidnom polju sugovornika.

U pojedinim gradovima postojala je ili postoji mogućnost prijevoda euharistijskog slavlja na hrvatski znakovni jezik. Također, nedjeljna misna slavlja koja se prenose putem Hrvatske radio-televizije praćena su prijevodom na hrvatski znakovni jezik. Na području nekih biskupija povremeno se slave misna slavlja uz prilagodbu na hrvatski znakovni jezik. No, je li takvo sudjelovanje gluhih i gluhoslijepih osoba u liturgijskom slavlju dovoljno i obvezuje li gluhe i gluhoslijepce vjernike sudjelovanje na nedjeljnom misnom slavlju ukoliko ono nije barem praćeno s prijevodom na hrvatski znakovni jezik? Možemo to usporediti s našim sudjelovanjem na misnom slavlju u zemlji čiji jezik ne poznajemo. Ako smo upoznati sa strukturom misnoga slavlja, moći ćemo u tišini izgovarati nepromjenjive dijelove svete mise, liturgijska čitanja ćemo pronaći na drugim izvorima i pobožno slušati ostatak promjenjivih dijelova mise koje ne razumijemo. No, gluhe osobe, zbog česte nemogućnosti sudjelovanja u euharistijskim slavljinama ne poznaju strukturu mise i ne postoji prijevod liturgijskih čitanja na hrvatski znakovni jezik. Kada se liturgijsko slavlje prevodi putem TV-prijenosa, prevoditelj se uključuje samo u vrijeme liturgijskih čitanja do kraja sveopće molitve vjernika, što ponovno dovodi do zablude kako gluhe i gluhoslijepce osobe znaju što će se događati prije i nakon tog dijela, a često pomicanje kamere i snimanje različitih kadrova daje nejasnoću tko govori. Samo euharistijsko slavlje i cjelokupno djelovanje Crkve, percipirano je kao nešto za čujuće osobe te se, gledajući u redovnim okolnostima, odvajaju od sakramentalnog, liturgijskog i pastoralnog života Crkve. Gluhe osobe, čak i sa sudjelovanjem prevoditelja, ne znaju tko govori, tko odgovara, ne čuju zvuk pjesama, a ako su još stavljene u neku nišu u crkvi, gube doticaj s oltarnim prostorom, komuniciraju s dodijeljenim prevoditeljem te često postavljaju pitanje: »Poznaje li Bog znakovni jezik? Zašto je potrebno s Bogom komunicirati preko posrednika?«

Liturgijska slavlja na hrvatskom znakovnom jeziku – mogućnosti i perspektive

Što je moguće učiniti za gluhe i gluhoslijepce vjernike kako bi bili aktivno uključeni u život svojih župnih zajednica? Iako gluhe osobe, najčešće zbog mogućnosti zapošljavanja, žive na određenim prostorima, ima slučajeva gdje u nekoj župi može biti samo pojedinac ili manji broj osoba oštećena sluha. Ukoliko nema kontakta sa župnom zajednicom u svojoj blizini, osoba neće prisustvovati liturgijskom životu. No, veliku pomoć u uključivanje

Kao kulturna i jezična manjina, gluhe i gluhoslijepce osobe većinski koriste hrvatski znakovni jezik koji je 2015. godine, Zakonom o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj, priznat kao samosvojan jezični sustav s vlastitim gramatičkim pravilima i neovisan je o jeziku čujućih osoba.

Prevođenje na hrvatski znakovni jezik za vrijeme liturgijskog slavlja

u liturgijski život župe mogu dati vjernici laici koji mogu primiti službu prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika i tako biti rašireni u župne zajednice na čijem prostoru žive gluhe osobe. Na taj način će to biti inkluzivna župna zajednica za sve, a ne samo za neke, koja prepoznaje potrebu svakoga vjernika te premošćuje i komunikacijske barijere. Kod prevođenja liturgijskih slavlja važno je da i sam prevoditelj bude vjernik koji poznaje teološki govor, nauk Crkve, biblijske i liturgijske tekstove i koji će moći u duhu hrvatskog znakovnog jezika prenijeti biblijsku, liturgijsku i katehetsku poruku. U redovnom liturgijskom slavlju, zajednica čujućih vjernika pozvana je svoj pogled imati usmjeren prema oltaru koji je znak Kristove prisutnosti. Iz tog razloga, i prevoditelj koji stoji uz predsjedatelja misnoga slavlja ili uz lektora i propovjednika, usmjerit će pogled gluhih osoba prema oltaru i oni će u svakome trenutku znati tko govori. Gluhe osobe slušaju gledajući te su usmjerene na svaki pokret, riječ i učinjenu gestu te na taj način mogu još jasnije i bolje razumjeti znakove i simbole samoga liturgijskoga slavlja (položaj ruku misnika, učinjene geste, položaj tijela).

Gluhe i gluhoslijepe osobe vole slaviti misu na svom materinjem jeziku, kao što je to i slučaj i kod čujućih vjernika. Formacijom svećenika koji će poznavati osnove znakovnog jezika, naučiti

nepromjenjive dijelove svete mise na znakovnom jeziku, omogućit će djelatno sudjelovanje gluhih vjernika u liturgijskom slavlju. Naime, kad se i prevodi liturgijsko slavlje na hrvatski znakovni jezik, često zna biti brži tempo izgovaranja nego što je to moguće prevesti te naznačiti promjene govornika u dijaloškim dijelovima svete mise. Izgovorena riječ čujućih vjernika ne može se uskladiti s istovremenim odgovorima gluhih osoba na znakovnom jeziku. Često će, zbog nerazumijevanja promjena govornika, gluhe osobe biti samo pasivni gledatelji, a prevoditelj onaj koji »izgovara« riječi predsjedatelja slavlja i sam »odgovara« na njih. Iz tog razloga, u misnim slavljinama u kojima se primarno koristi hrvatski znakovni jezik, umjerenim tempom slavlja može se jasno naznačiti dijaloški okvir kao i dinamika slavlja u kojemu se prepoznaju dijelovi misnoga slavlja namijenjeni samo svećeniku i dijelovi za narod. Budući da na razini Hrvatske biskupske konferencije ne postoji jasna struktura misnog obrasca na hrvatskom znakovnom jeziku, slavitelji euharistijskog slavlja često koriste tzv. znakovni jezik koji, osobito u riječima pretvorbe, prate glas i znakove gramatike govornog jezika. Budući da se gramatike hrvatskog govornog i znakovnog jezika razlikuju, potrebno je pristupiti većem vrednovanju i sistematizaciji hrvatskog znakovnog jezika koji će se koristiti kroz liturgijske obrasce različitih sakramenata. Također, budući da se biblijska i teološka terminologija ne koristi u međusobnoj svakodnevnoj komunikaciji gluhih osoba, siromašno je razvijen vjernički vokabular znakovnog jezika te misno slavlje na znakovnom jeziku omogućuje uvođenje i tumačenje novih znakova u hrvatski znakovni jezik. Ovdje se ponovno javlja problem nesustavnosti i zajedničkog stvaranja pojmovlja liturgijskog znakovnog jezika u čemu bi trebali sudjelovati izvorni govornici znakovnog jezika te teolozi upućeni u kulturu i jezik gluhih osoba. Budući da gluhe osobe nisu mogle sudjelovati aktivno u katehizaciji i liturgijskim slavljinama, mise na znakovnom jeziku ujedno su kateheza po kojoj,

Prevođenje na hrvatski znakovni jezik za vrijeme sv. mise (služba riječi)

Logo Pastoralna osoba s invaliditetom i njihovih obitelji Varaždinske biskupije

cjelokupnom vjerničkom rastu. Prije 20-ak godina, po završetku *Nacionalnog skupa o vjerskom odgoju djece i mladih s posebnim potrebama*, izdan je zbornik radova *Srcem prema vjeri* u kojima se ističe potreba za imenovanjem dušobrižnika za gluhe osobe kao što u novije vrijeme možemo prepoznati imenovanje dušobrižnika za osobe drugih jezičnih govornih područja koji se nalaze na tlu naše domovine. Praksa imenovanja dušobrižnika za gluhe i gluhoslijepe osobe nije strana na područjima drugih biskupskih konferencija.

Često se misli da pomoću slušnih aparata i kohlearnog implan-tata, očitavanjem s usana i čitanjem tekstova gluhe osobe mogu sve razumjeti te da to mogu biti prilagodbe kako bi se doskočilo komunikacijskim barijerama, no jedina sustavna pastoralna skrb očitovat će se u mogućnosti sudjelovanja na hrvatskom zna-kovnom jeziku u svim katehetskim, liturgijskim i pastoralnim djelatnostima Crkve. Danas postoje svećenici i trajni đakoni s oštećenjem sluha koji slave sakramente na znakovnom jeziku u Americi, Njemačkoj i pojedinim drugim državama. Dušobrižnik koji dolazi iz kulture gluhih osoba, najbolji je prenositelj vjere i sakramentalnog života za ovu skupinu vjernika.

Sustavna pastoralna skrb za osobe oštećena sluha izazov je, ali i potreba, kako bi vjernici oštećena sluha na svojem materinjem jeziku mogli rasti u vjeri, živjeti sakramentalno i upoznati Gospo-dina kroz vlastiti jezika ostvariti svetopismaske riječi: *I svaki će jezik priznati: Isus Krist jest Gospodin – na slavu Boga Oca!* (Fil 2,11). ■

redovitim sudjelovanjem, i sami usva-jaju dijaloški okvir i strukturu misnoga slavlja.

Ukoliko svećenik poznaje hrvatski znakovni jezik, omogućit će gluhim i gluhoslijepim osobama pristup i ostalim sakramentima bez potrebe prevoditelja. Osobito je to važno u trenucima pristu-panja sakramentu svete ispovijedi zbog poštivanja ispovjedne tajne, u trenu-cima sklapanja sakramenta braka po kojemu supružnici mogu svoju privolu izreći pred službenikom Crkve bez pre-voditelja, kao i u drugim sakramentima koje oni traže za osobno pristupanje ili pak kao mogućnost sudjelovanja ukoliko netko drugi čujuči prima sakra-mente. Svećenik koji poznaje hrvatski znakovni jezik može biti uključen i u duhovno vodstvo, pastoralno savjeto-vanje te služiti ovoj skupini vjernika u

Teološko promišljanje o invaliditetu kroz perspektivu *slušati i čuti; gledati i vidjeti*

MARTINA VUK GRGIĆ

Glagoli čuti i vidjeti nemaju jednako razumijevanje kao i slušati i gledati. Tako u stvaranju nedavnog dokumenta Dikasterija za laike, obitelj i život »*Crkva je naš dom*« (usp. Dicastery for Laity, Family and Life, *The Church is our home*, Vatican city, 2020) osobe s invaliditetom nisu bile samo pasivni slušatelji i gledatelji, već i aktivni sudionici što je rezultiralo time da budu *prepoznate* kao osobe s dostojanstvom i kao aktivni članovi Kristove zajednice Crkve.

No kako objasniti da osoba s vidnim oštećenjem ili pak osoba s oštećenjem sluha, može *vidjeti i čuti*, odnosno na koji način njezin tjelesni nedostatak ili određeno neurološko kognitivno oštećenje jest dar zajednici crkve? Drugim riječima, kako osobe s invaliditetom ili intelektualnim poteškoćama mogu biti *vidljive* i prepoznate unutar župne zajednice i župnog pastorala kao aktivni slušatelji i primatelji poruke Evanđelja? Kroz koje bismo to kanale slušanja ili pak naočale gledanja mi bez sličnih oštećenja trebali vidjeti i čuti osobu s invaliditetom? Iako je u posljednjih tridesetak godina mnogo učinjeno na području sveopće inkluzije osoba s invaliditetom, prije navedeni stavovi i pitanja nisu rijetkost. Ono na što je ovdje potrebno obratiti pažnju jest pitanje mogu li takvi stavovi biti dio identiteta kršćana i u kojoj je mjeri crkvena zajednica, spremna biti zajednica prihvaćanja i ljubavi, a ne osude i isključivanja? (Usp. Papa Franjo, *Poruka Svetog Oca povodom međunarodnog dana osoba s invaliditetom*, Vatikan, 2022.). Da bismo na ova pitanja odgovorili, potrebno nam je

[...] osobu s invaliditetom ne gleda se samo kao tjelesni entitet, a njezino tijelo samo kao »deformirano i hendikepirano« već se nastoji ukazati na tijelo osobe kao na tijelo drugoga i kao hram Duha svetoga.

teološko promišljanje o invaliditetu, odnosno potrebno je diskurs o invaliditetu smjestiti unutar teologije. Što nam dakle teologija invaliditeta može reći o invaliditetu i osobama s invaliditetom kako bismo ih vidjeli i prepoznali kao aktivne članove mističnog tijela Kristova?

Slušati i gledati: invaliditet kao životna realnost i teološko promišljanje

Ako ste se susreli s osobama s invaliditetom ili njihovim obiteljima, onda ste možda naišli na činjenicu da se takve osobe znaju pitati, zašto ih je Bog stvorio takvima, zašto nisu kao svi ostali? Roditelji takvih osoba također postavljaju to pitanje, a često pokušavaju naći razlog za isto stanje pa si među mnoštvom pitanja postavljaju i ono što su skrivili, ili gdje su sagriješili da im se rodilo takvo dijete? Je li to kazna za grijeh? Ili je posljedica bolesti ili prokletstva? Kako se pojaviti među drugom djecom, hoće li ih okolina prihvatiti, hoće li imati prijatelja, hoće li moći u školu, kako će mu život završiti, tko će se za nju/njega brinuti?

Teologija invaliditeta pokušava dati odgovor na ova i slična pitanja, a osobu s invaliditetom i intelektualnim poteškoćama, gleda kao ljubljeno Božje stvorenje, kao sliku Božju i kao kršćanina. S druge strane pokušava to promišljanje, odnosno diskurs o invaliditetu, smjestiti u konkretnost kršćanske antropologije i izazvati druge teološke discipline da o tome promišljaju.

Kada govorimo o invaliditetu ili pak osobama s invaliditetom unutar onoga slušati i gledati, i kada taj diskurs smjestimo unutar katoličke teologije, onda je primarno pitanje koje se postavlja, u čemu je drugačijost crkvenog odnosno teološkog poimanja invaliditeta i same osobe, od primjerice poimanja invaliditeta unutar studija invaliditeta ili pak unutar specijalne pedagogije ili rehabilitacije, socijalnog prava i drugih akademskih disciplina koje se bave ovom temom.

Teološko promišljanje o invaliditetu nastoji razumijeti i protumačiti prije svega poruku evanđelja i čovječstvo Isusa Krista pored i u korelaciji s iskustvom osoba s invaliditetom. U tom se pogledu nastoji odgovoriti na pitanje što je to invaliditet koristeći znanja koja o tome imamo unutar suvremenih promišljanja o invaliditetu. Drugo teologija invaliditeta potiče nas da se na invaliditet gleda kroz iskustvo osobe s invaliditetom i kroz perspektivu određenih teoloških subdiscipline, primjerice teologije stvaranja, moralne teologije, sustavne teologije, biblijske teologije, liturgike, pastoralne teologije, religijske pedagogije i dr. Svaka ova teološka subdisciplina temi invaliditeta pristupa kroz specifičnu metodu i hermeneutiku i razvija posebni pristup i razumijevanje. Također, teologija invaliditeta nastoji ukazati na nemogućnost proizvoljnih teologijskih i kulturoloških interpretacija, stavova, pretpostavki u odnosu na invaliditet te skrenuti pozornost na korištenje ispravne

Sebastiano Ricci,
Isus liječi slijepca od rođenja, 1741.

terminologije i vrednovanje svake osobe s invaliditetom kao a) dara zajednici crkve, u perspektivi Pavlovske teologije jedno tijelo, mnogi udovi unutar poslanice Korinćanima (1Kor 12,12-30); b) kao Božje slike i prilike (GS, 12-14; 40) kao ona koja je željena i stvorena na sliku Božju; c) te kao cjelovite osobe, što uključuje integritet osobe i njezino intrinzično dostojanstvo (usp. M. Vuk Grgić, *Invaliditet kao pojam i iskustvo. Teološka perspektiva kroz suvremeno promišljanje*, 2022.). Drugim riječima to bi značilo da se osobu s invaliditetom ne gleda samo kao tjelesni entitet, a njezino tijelo samo kao »deformirano i hendikepirano« već se nastoji ukazati na tijelo osobe kao na tijelo drugoga i kao hram Duha svetoga (usp. M. Vuk Grgić, *Poimanje invaliditeta u pontifikatu Ivana Pavla II.*, 2024.).

Nadalje, identificirajući stanje osobe s invaliditetom i intelektualnim poteškoćama, sa slikom Krista koji trpi, ne poziva samo na ponovno zamišljanje stanja invaliditeta u svjetlu kristološke perspektive nego se nastoji podsjetiti Crkvu kao zajednicu vjernika na prilično radikalnu obnovu pogleda i stavova prema osobama s invaliditetom. S time u skladu apelira se na zaboravljene aspekte

tradicionalnih teoloških shvaćanja i u svjetlu toga nastoji se interpretirati ljudskost na temelju onoga što znamo o Bogu i čovjeku. Promatra se invaliditet u odnosu na koncept Božje objave, utjelovljenja, čovjeka kao Božje slike, ljudske tjelesnosti, solidarnosti, koncepta ljudske patnje, moralne slobode. Važno je pri tome uputiti na ispravno korištenje terminologije u prelaženju ustaljenih mentalnih barijera koje osobe s invaliditetom nevjerođostojno stigmatizira kao tjelesno deformirane, mentalno retardirane bolesne ili pak jadnike. Crkva u ovom uključivanju ima priliku biti katalizator promjena i ostvariti svoje poslanje kao proročke, kao majke i supratiteljice.

Stoga je i krajnji cilj teološkog promišljanja o invaliditetu ukazati i pozvati crkvenu zajednicu i društvo na zajedničko zalaganje kako bi se utišani, ili pak nevidljivi glasovi osoba s invaliditetom vratili na vidljivo mjesto područja crkvene prakse i zajedno s tim pozvali na promišljanje o stanju invaliditeta i svrsi ljudskog života, ne mimo invaliditeta, već u odnosu na invaliditet i s osobama s invaliditetom.

Čuti i vidjeti – prepoznati osobu i zajedno djelovati

Kada su apostoli u Ivanovu Evanđelju pitali Isusa tko je sagriješio da se čovjek slijep rodio, Isus odgovara da niti on, niti njegovi roditelji, već je to zato da se na njemu očituju djela Božja (usp. *Iv* 9,2-4). Vidjeti i prepoznati u osobi s invaliditetom ili intelektualnim poteškoćama djelo Božje i dar, a ne samo malformirani gen, ili pak kao pogrešku Stvoritelja, može biti priličan izazov u ponajprije prelaženju mentalnih, a tek onda i arhitektonskih barijera.

Mi smo često puta *mentalitet* koji pita za uzrok i posljedicu, jer za većinu situacija, posebno onih beznađnih, iznenadnih ili netipičnih tražimo objašnjenje. No, ponekad moramo biti svjesni

da odgovora na neka pitanja nećemo naći u ovome *sada*,

već u onome što je od Duha svetoga, u onome *još ne*,

dakle u eshatološkom. Stoga ponekad na izazov pitanja zašto nam se rodilo dijete s poteškoćama

ili što smo skrivili, odgovor nije u uzroku ili posljedici, već u prihvaćanju volje Božje odnosno postavljanja pitanja, što li će biti od ovoga djeteta? (*Lk* 1,66). Kakve

darove ova osoba donosi ovome svijetu, obitelji, crkvenoj zajednici, župi, školi? Na kakvo nas obraćenje pogleda i stavova to potiče? Teološko promišljanje o invaliditetu nastoji samu inkluziju smjestiti na razinu suodnosa, prijateljstva, zajedništva. To znači da pristup osobi s invaliditetom uključuje prepoznavanje duhovne dimenzije

osobe gdje je osoba prije svega promatrana kao slika Božja i neizostavni ud/dio mističnog

Kristijan Bezuh (gluhoslijepa osoba),
Peta postaja: Šimun Cirenac pomaže
Isusu nositi križ

Osobe s invaliditetom
u službi poslužitelja
za vrijeme liturgijskog slavlja

[...] pristup osobi s invaliditetom uključuje prepoznavanje duhovne dimenzije osobe gdje je osoba prije svega promatrana kao slika Božja i neizostavni ud/dio mističnog tijela Kristova, na izgradnju zajednice (usp. 1Kor 12, 30-27; 1Kor 14, 12) kao ona koja doprinosi, koja je uključena u liturgijski prostor slavljenja i u pastoral djelovanja u župi.

tijela Kristova, na izgradnju zajednice (usp. 1Kor 12,27-30; 1Kor 14,12) kao ona koja doprinosi, koja je uključena u liturgijski prostor slavljenja i u pastoral djelovanja u župi (usp. s. Veronica Amata Donatello, *Idi pa i ti čini tako*, Jedanaesti pastoralno – katehetski kolokvij za svećenike, Zagreb, 2024.).

To je poziv svima nama da osim prepoznavanja darova osoba s invaliditetom nadidemo degradirajuće stavove i ponašanja unutar same župne zajednice. Konkretno to znači da uključivanje osoba s invaliditetom ne može ostati samo na razini karitasa ili pružanja materijalne pomoći. Kršćanska ljubav ide dalje i dublje, a kršćansko milosrđe nadilazi sažaljenje. To bi značilo da se priznavanje dostojanstva osobe ne manifestira samo u ispunjavanju njezinih ili njegovih prava i potreba već se aktualizacija vredovanja ljudskog dostojanstva konkretizira i aktualizira u ovome *sada* u milosrdnom pogledu i susretu konkretne kršćanske ljubavi, koja mijenja i otvara vrata srca i župe, kao i svijest o zajedničkom hođu i pripadanju. Stoga je potreban susret s takvim osobama tamo gdje postoji volja i želja, ali i mogućnost. Drugo, važno je nadići mentalne barijere odnosno predrasude te napustiti prije spomenutu terminologiju koja ovakve osobe i njihove obitelji indirektno isključuje iz pripadanja župi.

Osobe s invaliditetom
u službi ministranata

[...] unutar crkvene zajednice moramo preispitivati svoj pogled prema osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima i gledati ih ne kao teret, već kao dar. To zajedničko pripadanje uključuje zajednički suživot i osjećaj pripadnosti, a što se može konkretnije postići kroz susret i uključivanje osoba u župnu zajednicu, edukacijom i katehezom mladih i crkveno-pastoralnog tima, organizacijom susreta s osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima.

Umjesto zaključka

Papa Franjo u svom pontifikatu od 2013. godine pokazuje ozbiljnu i naglašenu brigu za osobe s invaliditetom. Papine poruke ne pozivaju samo na hitnost uključivanja osoba s invaliditetom na pastoralnoj ili praktičnoj razini uključivosti, nego su i svojevrsan izazov utilitarističko-egocentričnom mentalitetu suvremene kulture, kako pojedinca tako i društva u cjelini (usp. Papa Franjo, *Fratelli Tutti*, enciklika o bratstvu i socijalnom prijateljstvu, Zagreb, 2021., br. 98; 99; 106.). Na tragu toga papa Franjo osuđuje mentalitet odbacivanja, utilitarizma, narcizma i eugeničkih stavova prema osobama s invaliditetom, slijedeći u svojim pastoralnim nastojanjima liniju svojih prethodnika Ivana Pavla II. I Benedikta XVI.

I unutar crkvene zajednice moramo preispitivati svoj pogled prema osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima i gledati ih ne kao teret, već kao dar. To zajedničko pripadanje uključuje

zajednički suživot i osjećaj pripadnosti, a što se može konkretnije postići kroz susret i uključivanje osoba u župnu zajednicu, edukacijom i katehezom mladih i crkveno-pastoralnog tima, organizacijom susreta s osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima. Nadalje, takav otvoreni pristup osobe s invaliditetom sukladno njihovoj želji, prepoznaje i uključuje kao aktivne čitače, ministrante, poslužitelje za vrijeme liturgijskog slavlja jer oni moraju biti vidljivi, da bi bili prepoznati. Također, osim svojih ograničenja, takve osobe u sebi kriju predivan dar služenja i dobrodošlice te na tom području možemo od njih učiti i s njima graditi prijateljstvo. A izraz dobrodošlice, znači slobodno i bez predrasuda s otvorenim srcem i zagrljajem koji nam svima nedostaje, a djeluje iscjeljujuće – primiti drugoga čovjeka. Taj dar osobe s invaliditetom kriju u sebi, na nama je ne samo da gledamo i slušamo, nego i da ga prepoznamo i čujemo. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

SVIBANJ

12 N SEDMA VAZMENA NEDJELJA

- 13 P Svagdan ili: *Bl. Djevica Marija Fatimska*:
Dj 19,1-8; Ps 68,2-7b; Iv 16,29-33
- 14 U **SV. MATIJA, apostol, blagdan**:
vl.: Dj 1,15-17.20-26; Ps 113,1-8; Iv 15,9-17
- 15 S Svagdan: Dj 20,28-38; Ps 68,29-30.33-36c; Iv 17,11b-19
- 16 Č Svagdan: Dj 22,30; 23,6-11; Ps 16,1-2a.5.7-11; Iv 17,20-26
- 17 P Svagdan: Dj 25,13-21; Ps 103,1-2.11-12.19-20ab; Iv 21,15-19
- 18 S Svagdan ili: *Sv. Ivan I., papa i mučenik*:
Dj 28,16-20.30-31; Ps 11,4-5.7; Iv 21,20-25

19 N PEDESETNICA. DUHOVI, svetkovina

- 20 P **Bl. Djevica Marija Majka Crkve, spomendan**:
vl.: Post 3, 9-15.20; Jdt 13, 18b-19; Iv 19, 25-27
- 21 U Svagdan: Jak 4,1-10; Ps 55,7-11.23; Mk 9,30-37
- 22 S Svagdan ili: *Sv. Rita iz Cascie, redovnica*:
Jak 4,13-17; Ps 49,2-3.6-11; Mk 9,38-40
- 23 Č Svagdan: Jak 5,1-6; Ps 49,14-20; Mk 9,41-50
- 24 P Svagdan ili: *Bl. Dj. Marija Pomoćnica kršćana*:
Jak 5,9-12; Ps 103,1-4.8-9.11-12; Mk 10, 1-12
- 25 S Bogoslužje kvatri (za posvećenje ljudskog rada i urod zemlje); Prigodna čitanja, str. 119.-130.:
2Sol 3,6-12.16; Ps 127,1-2; Mt 25,14-30

26 N PRESVETO TROJSTVO, svetkovina

- 27 P Svagdan ili: *Sv. Augustin Kenterberijski, biskup*:
1Pt 1,3-9; Ps 111,1-2.5-6.9.10c; Mk 10,17-27
- 28 U Svagdan: 1Pt 1,10-16; Ps 98,1-4; Mk 10,28-31
- 29 S Svagdan ili: *Sv. Pavao VI., papa*:
1Pt 1,18-25; Ps 147,12-15.9-20; Mk 10,32-45
- 30 Č **PRESVETO TIJELO I KRV KRISTOVA. TIJELOVO, svetkovina**
- 31 P **POHOD BL. DJEVICE MARIJE, blagdan**: vl: Sef 3,14-18a
(ili: Rim 12,9-16b); Otpj. pj: Iz 12,2-3,4b-6; Lk 1,39-56

LIPANJ

- 1 S **Sv. Justin, mučenik, spomendan**:
od dana: Jd 17,20b-25; Ps 63,2-6; Mk 11,27-33
- 2 N **DEVETA NEDJELJA KROZ GODINU**
- 3 P **Sv. Karlo Lwanga i drugovi, mučenici, spomendan**:
od dana: 2Pt 1,1-7; Ps 91,1-2.14-16; Mk 12,1-12
- 4 U Svagdan ili: *Sv. Kvirin Sisački, mučenik*:
2Pt 3,12-15a.17-18; Ps 90,2-4.10.14.16; Mk 12,13-17
- 5 S **Sv. Bonifacije, biskup i mučenik, spomendan**:
od dana: 2Tim 1,1-3.6-12; Ps 123,1-2; Mk 12,18-27
- 6 Č Svagdan ili: *Sv. Norbert, biskup*:
2Tim 2,8-15; Ps 25,4-5b.8-10.14; Mk 12,28b-34
- 7 P **PRESVETO SRCE ISUSOVO, svetkovina**
- 8 S **Bezgrješno srce Blažene Djevice Marije, spomendan**:
vl.: Iz 61,9-11; Otp. pj.: 1Sam 2,1.4-8; Lk 2,41-51

Sedma vazmena nedjelja

12. svibnja 2024.

ULAZNA PJESMA

Slušaj, Gospodine,
glas moga vapaja.
Moje mi srce govori:
»Traži lice njegovo!«
Da, lice tvoje, Gospodine,
ja tražim. (Ps 27,7-9)

ZBORNA MOLITVA

Gospodine, mi vjerujemo
da je Spasitelj ljudskog roda
sada s tobom u slavi.
Usliši nam molitvu: daj da
iskusimo njegovu prisutnost
s nama do svršetka svijeta,
kako je obećao.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Primi, Gospodine,
žrtvene prinose i molitve
svojih vjernika.
Daj da po ovoj svetoj službi
i mi prijeđemo
u nebesku slavu.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Molim te, Oče,
da budu jedno
kao što smo mi jedno,
aleluja! (1v 17,22)

POPRIČESNA MOLITVA

Usliši nas, Bože, naš
Spasitelju, i po ovim nam
svetim otajstvima učvrsti
nadu da će se na svemu
tijelu Crkve dovršiti što je
počelo u Kristu, našoj Glavi.
Koji s tobom živi i kraljuje u
vijekove vijekova.

Prvo čitanje Dj 1,15-17.20a.20c-26

Treba da jedan od ovih bude svjedokom njegova uskrsnuća.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane ustade Petar među braćom – a bijaše sakupljenog naroda oko sto i dvadeset duša – i reče: »Braćo! Trebalo je da se ispuni Pismo što ga na usta Davidova proreče Duh Sveti o Judi koji bijaše vođa onih što uhvatiše Isusa. A Juda se ubrajao među nas i imao udio u ovoj službi. Pisano je doista u Knjizi psalama:

'Njegova kuća nek opusti,

njegovo nadgledništvo nek dobije drugi!'

Jedan dakle od ovih ljudi što bijahu s nama za sve vrijeme što je među nama živio Gospodin Isus – počevši od krštenja Ivanova pa sve do dana kad bi uzet od nas – treba da bude svjedokom njegova uskrsnuća.« I postaviše dvojicu: Josipa koji se zvao Barsaba a prozvao se Just, i Matiju. Onda se pomoliše: »Ti, Gospodine, poznavaoče svih srdaca, pokaži koga si od ove dvojice izabrao da primi mjesto ove apostolske službe kojoj se iznevjeri Juda da ode na svoje mjesto.«

Onda baciše kocke i kocka pade na Matiju; tako bi pribrojen jedanaestorici apostola.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 103,1-2.11-12.19-20ab

Pripjev: Gospodin u nebu postavi prijestolje svoje.

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina
i sve što je u meni, sveto ime njegovo!
Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina
i ne zaboravi dobročinstava njegovih!

Jer kako je nebo visoko nad zemljom,
dobrota je njegova s onima koji ga se boje
Kako je istok daleko od zapada,
tako udaljuje od nas bezakonja naša.

Gospodin u nebu postavi prijestolje svoje
i kraljevska vlast svemir mu obuhvaća.
Blagoslivljajte Gospodina, svi anđeli njegovi,
vi jaki u sili što izvršujete naredbe njegove.

Drugo čitanje 1Iv 4,11-16

Tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje i Bog u njemu.

Čitanje Prve poslanice svetog Ivana apostola

Ljubljeni, ako je Bog tako ljubio nas, i mi smo dužni ljubiti jedni druge. Boga nitko nikada ne vidje. Ako ljubimo jedni druge, Bog ostaje u nama, i ljubav je njegova u nama savršena. Po ovom znamo

Joseph Wannenmacher,
Sv. Matija, 1768.

MOLITVA VJERNIKA

Braća i sestre, pozvani smo nesebično ljubiti bližnje, kao što smo i sami ljubljeni od Boga Oca, stoga mu se zahvalna srca utecimo ovim prošnjama:

1. Sveta Crkva današnjice treba tvoj moćni zagovor. Osnaži je djelovanjem svoga Duha i učvrsti u vjeri i nadi, molimo te.
2. Tvoj je Sin usrdno molio za svoje vjerne. Čuvaj i vodi u svetosti pastire naše Crkve da žive i djeluju u skladu s Istinom, molimo te.
3. Neprestano smo izloženi raznim medijskim senzacijama sa svih strana svijeta. Sve djelatnike u medijima potiči da odgovorno vrše svoju službu i tako promiču istinske vrednote, molimo te.
4. Danas se na poseban način spominjemo naših majki. Učini nas zahvalnima za svaku njihovu požrtvornost i ljubav koju nam pružaju, molimo te.
5. U tebi imamo neiscrpan izvor ljubavi. Ne daj da se ikada, a osobito u posljednjem ovozemaljskom času, odvojimo od tvoje neizmjerne ljubavi, molimo te.

Bože Oče, zahvaljujemo ti za svu ljubav koju si nam darovao u svome Sinu i koju nam i dalje neprestano daruješ. Ne daj da itko od tvojih vjernih propadne, nego nas u svome imenu sačuvaj za vječnost.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

da ostajemo u njemu i on u nama: od Duha nam je svoga dao. I mi smo vidjeli i svjedočimo da je Otac poslao Sina kao Spasitelja svijeta. Tko ispovijeda da je Isus Sin Božji, Bog ostaje u njemu, i on u Bogu. I mi smo upoznali ljubav koju Bog ima prema nama i povjerovali joj. Bog je ljubav i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja Iv 14,18

Ne ću vas ostaviti kao siročad, govori Gospodin: idem i doći ću k vama, radovat će se srce vaše.

Evanđelje Iv 17,11b-19

Neka i oni budu jedno kao i mi!

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Isus podiže oči k nebu i pomoli se:

»Oče sveti, sačuvaj ih u svom imenu koje si mi dao: da budu jedno kao i mi. Dok sam ja bio s njima, ja sam ih čuvao u tvom imenu, njih koje si mi dao; i štitio ih, te nijedan od njih ne propade osim sina propasti, da se Pismo ispuni. A sada k tebi idem i ovo govorim u svijetu da imaju puninu moje radosti u sebi. Ja sam im predao tvoju riječ, a svijet ih zamrzi jer nisu od svijeta kao što ni ja nisam od svijeta.

Ne molim te da ih uzmeš sa svijeta, nego da ih očuvaš od Zloga. Oni nisu od svijeta kao što ni ja nisam od svijeta. Posveti ih u istini: tvoja je riječ istina. Kao što ti mene posla u svijet, tako i ja poslah njih u svijet. I za njih posvećujem samog sebe da i oni budu posvećeni u istini.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	ŽV 5/2012	Slušaj Gospodine
ili	558	Pobjedni dan slavimo
Otpjevni psalam:	ŽV 5/2009	Gospodin u nebu postavi
Prinosna:	XIX	Radujte se, kršćani
ili	237	Mir svoj, o Bože
Pričesna:	260	O da bude radost
	557	Pjevaj hvale, Magdaleno
	544	Na gozbu Kralja Jaganjca
Završna:	558. 4 i 5	Kriste, novi Adame

Uskrsnuće – nova dinamika života u Duhu

Novi svjedok Uskrsnuća

Kristovo Uskrsnuće otvara sasvim neočekivanu, sasvim drugačiju perspektivu života uvodeći ga u novu dinamiku odnosa prožetih djelovanjem Duha Svetoga. Biblijska čitanja ove Sedme vazmene nedjelje jasno ukazuju na poveznice između djelovanja Duha Svetoga i cjelovitog razumijevanja Kristova uskrsnuća i življenja njegovom snagom. Izbor apostola Matije, među tolikim drugim događajima iz života mlade Crkve, pokazuje novost u dinamizmima odnosa u Kristovoj zajednici. Osvjedočena susretom s Kristom uskrsnim i obnovljena snagom Duha Svetoga, Crkva sve snažnije iskoračuje na pozornicu povijesti.

No, njezin je hod primarno hod pouke povezane s iskustvom svetoga sjećanja. To živo sjećanje uključuje i razlučivanje teških sastavnica Kristova života na zemlji, ali i života učenika koji su ga pratili. Jedna je od tih sastavnica i izdaja jednog od najbližih učenika. Štoviše, riječ je o činu izdaje koji će direktno pripomoći u osudi i raspeću Gospodina Isusa. Crkva se, dakle, sjeća ne samo čina, već i gorčine izdaje učenika. I s time se treba nositi. Tek na temelju realnog vjerskog odnosa prema patnjama ovoga života zajednica može prepoznati preobražavajuću snagu i ljepotu uskrsnuća. Štoviše, tek na temelju toga može prepoznati nenadmašivu uzvišenost uskrsnog života u odnosu na bilo koju patnju.

Nije li sve to pouka za svakoga tko želi istinski slijediti Isusa? Život je satkan od izbora. Bili izbori i odluke u malim ili velikim stvarnostima, upravo oni čine život lijepim i cjelovitim, ili pak drugačijim od toga, teškim i kompliciranim. Život je i jedno i drugo. I nije ovdje riječ samo o stvarnosti poziva, kao u slučaju izbora apostola Matije. Riječ je o životu kao takvom.

Bit Uskrsnuća: Bog je ljubav

Biti prožet Duhom Svetim poglavito znači Isusa priznati Gospodinom i Spasiteljem. Duh Sveti uvijek nadahnjuje na život i ponašanje u skladu s Kristom. Temeljna je poruka toga života poruka ljubavi. Današnje drugo čitanje iz Prve Ivanove poslanice donosi dobro poznatu istinu o Bogu koju bi si svaki kršćanin, pa i svaki religiozni čovjek, trebao neprestano posvjedočiti: »Bog je ljubav i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu,« (1Iv 4,16).

Kršćani se u prvome redu prepoznaju po ljubavi, ili bi tako barem trebalo biti. Riječ je o ljubavi koja nije tek fraza za kojom se poseže onda kada je kršćanin doveden do toga da uvidi da je na kraju ljubav bit svega ili pak kada ostane bez argumenata u pokušajima opravdavanja određenih postupaka koji nisu prožeti istinskom ljubavlju.

Ljubav bi stoga, po uzoru na Krista, trebala biti razlikovnom oznakom kršćanskog načina življenja i ponašanja; ljubav, ne tek kao prolazni osjećaj određene naklonosti ili »jeftine« samilosti.

Riječ je o ljubavi kao stavu koji prožima sve dimenzije osobe, kao odrednici koja život čini otvorenim za aktualizaciju svih dobrih i pozitivnih vrednota i vrlina. Riječ je o ljubavi kao čimbeniku mentaliteta spremnog za služenje i požrtvornost, kao duhovnoj sili koja se daje i širi u dobru ne tražeći ništa sebično za sebe, ne zatvarajući se u sebe, niti oholo žaleći za vlastitom udobnošću i dopadnošću.

Takva ljubav nije i ne može biti izričaj prolaznih i površnih očitovanja dobrote. Takva je ljubav snaga koja prepoznaje svaku priliku za dobro i ostvaruje ga besplatno i oduševljeno, uživajući u duhovnoj radosti dijeljenja istinske sreće s drugima.

Nep. autor, *Poslanje apostola*, oko 1000.

Poslani svjedočiti radost novog života

Razumijevanje uskrsnuća nužno je povezati s Kristovim životom i porukama prije muke i smrti na križu. U odlomku današnjeg evanđelja donose se Isusove riječi iz njegove velikosvećeničke molitve u kojoj Ivanovo evanđelje prenosi Gospodinovu nakanu za učenike u budućem vremenu u kojemu će trebati svjedočiti uskrsnuće. Isusova nakana pretočena u molitvene zazive ne podrazumijeva život učenika izuzet svih nevolja, već ustrajnost u dobru, dubinsko razumijevanje njegove poruke i zaštitu od Zloga. U svemu tome učenici bi trebali živjeti puninu uskrsne radosti. Takva je radost, dakle, plod realnog pristupa životu koji podrazumijeva križ, ali križ kao stvarnost koja nema posljednju riječ nad životom. Ta je riječ posvećena uskrsnuću kao konačnoj stvarnosti.

Učenici će tek u svjetlu uskrsnuća moći cjelovitije i produbljenije shvatiti Kristove riječi upućene im prije njegove muke. Tek u svjetlu tog otajstvenog događaja moguće je prepoznati svijet u njegovim različitim izričajima – svijet kao, s jedne strane, dobro Božje stvorenje, ali i svijet, s druge strane, označen tolikim očitovanjima zla. Upravo tako kompleksan svijet predmet je poslanja učenika. Isusova nakana ni za sebe ni za njih nije bijeg iz svijeta, već njegova preobrazba. No, jedino snagom uskrsnuća ista biva moguća. Upravo je zato i danas važno prepoznati potrebu za Kristom i snagom njegova Duha kako bi se moglo, ne samo riječima svjedočiti, već i na različite druge načine preobražavajuće djelovati u promjeni svijeta na bolje. Razumijevanje Boga kao ljubavi podrazumijeva upravo takvo nastojanje kao svoju neizostavnu sastavnicu.

Nikola Vranješ

Pedesetnica. Duhovi

19. svibnja 2024.

ULAZNA PJESMA

Ljubav je Božja
razlivena u srcima našim
po Duhu Svetom koji
prebiva u nama, aleluja.
(Rim 5,5;10,11)

ZBORNA MOLITVA

Bože, ti otajstvom današnje
svetkovine posvećuješ
u svakom plemenu i narodu
cijelu Crkvu. Izlij na sav
svijet darove svoga Duha:
što si svojom dobrotom
učinio na počecima Crkve
to i danas izvrši
u srcu svojih vjernika.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Ispuni, Gospodine, obećanje
svoga Sina: nek nas Duh
Sveti uvede u otajstvo ove
žrtve i otvori nam svu istinu.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Svi se napuniše Duha
Svetoga, razglašavajući
veličanstvena djela Božja,
aleluja. (Dj 2,4.11)

POPRIČESNA MOLITVA

Bože, ti svojoj Crkvi dijeliš
dare nebeske; čuvaj u nama
milost koju si dao,
da dar Duha Svetoga
vazda u nama djeluje
a duhovna hrana unaprijedi
djelo vječnog otkupljenja.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 2,1-11

Svi se napuniše Duha svetoga i počеше govoriti.

Čitanje Djela apostolskih

Kad je napokon došao dan Pedesetnice, svi su bili zajedno na istome mjestu. I eto iznenada šuma s neba, kao kad se digne silan vjetar. Ispuni svu kuću u kojoj su bili. I pokažu im se kao neki ognjeni razdijeljeni jezici te siđe po jedan na svakoga od njih. Svi se napuniše Duha Svetoga i počеше govoriti drugim jezicima, kako im već Duh davaše zboriti.

A u Jeruzalemu su boravili Židovi, ljudi pobožni iz svakog naroda pod nebom. Pa kad nastaje ona huka, strča se mnoštvo i smete jer ih je svatko čuo govoriti svojim jezikom. Svi su bili izvan sebe i divili se govoreći: »Gle! Nisu li svi ovi što govore Galilejci? Pa kako to da ih svatko od nas čuje na svojem materinskom jeziku? Parti, Međani, Elamljani, žitelji Mezopotamije, Judeje i Kapadocije, Ponta i Azije, Frigije i Pamfilije, Egipta i krajeva libijskih oko Cirene, pridošlice Rimljani, Židovi i sljedbenici, Krećani i Arapi – svi ih mi čujemo gdje našim jezicima razglašuju veličanstvena djela Božja.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 104,1ab. 24ac 29b-31.34

Pripjev: Pošalji Duha svojega, Gospodine, i obnovi lice zemlje!

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina!
Gospodine, Bože moj, silno si velik!
Kako su brojna tvoja djela, Gospodine,
puna je zemlja stvorenja tvojih.

Ako dah im oduzmeš, ugibaju
i opet se u prah vraćaju.

Pošalješ li dah svoj, opet nastaju
i tako obnavljaš lice zemlje.

Neka dovijeka traje slava Gospodnja:
nek se raduje Gospodin u djelima svojim!
Bilo mu milo pjevanje moje!
Ja ću se radovati u Gospodinu.

Drugo čitanje Gal 5,16-25

Plodovi Duha.

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Galaćanima

Braćo: Po Duhu živite pa nećete ugađati požudi tijela! Jer tijelo žudi protiv Duha, a Duh protiv tijela. Doista, to se jedno drugomu protivi da ne činite što hoćete. Ali ako vas Duh vodi, niste pod Zakonom. A očita su djela tijela. To su: bludnost, nečistoća, razvratnost, idoloopklonstvo, vraćanje, neprijateljstva, svađa, ljubomor, srdžbe,

Alessandro Bonvicino,
Silazak Duha Svetoga, 1543.

spletkarenja, razdori, strančarenja, zavisti, pijančevanja, pijanke i tome slično. Unaprijed vam kažem, kao što vam već, rekoh: koji takvo što čine, kraljevstva Božjega neće baštiniti. Plod je pak Duha: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost. Protiv tih nema zakona. Koji su Kristovi, razapeše tijelo sa strastima i požudama. Ako živimo po Duhu, po Duhu se i ravnajmo!

Riječ Gospodnja.

Posljednica je obvezatna (v. Lekcionar).

Pjesma prije Evanđelja

Dođi Duše Sveti, napuni srca svojih vjernika;
i oganj svoje ljubavi u njima užezi!

Evanđelje Iv 15,16-27;16,12-15

Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas: Primitite Duha Svetoga.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Reče Isus svojim učenicima:

»Kada dođe Branitelj koga ću vam poslati od Oca – Duh Istine koji od Oca izlazi – on će svjedočiti za mene. I vi ćete svjedočiti jer ste od početka sa mnom. Još vam mnogo imam kazati, ali sada ne možete nositi. No kada dođe on – Duh Istine – upućivat će vas u svu istinu; jer neće govoriti sam od sebe, nego će govoriti što čuje i navješćivat će vam ono što dolazi. On će mene proslavljati jer će od mojega uzimati i navješćivati vama. Sve što ima Otac, moje je. Zbog toga vam rekoh: od mojega uzima i – navješćivat će vama.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	526.7-9	Duh Gospodnji ispunja svemir
ili	226.1	Od sva se četiri vjetra
Otpjevni psalam:	537	Pošalji Duha svojega
Posljednica:	540 (541)	Dođi, Duše Presveti
Prinosna:	VI	Izvore vode žive
ili	226.2-3	Tisuću zrnaca skupa
Pričesna:	542.5	Svi se napuniše
	199-200	O Kruše živi, milosni
	552	O dođi, Stvorče
Završna:	769.1 i 7	Svi u glas
ili	565	Milost Duha Svetog

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, iskrenim se prošnjama utecimo nebeskom Ocu, moleći ga da na nas obilno izlije svoga Duha te nas obnovi na svoju sliku:

1. Tvoja sveta Crkva, vođena Duhom Svetim, prkosi iskrivljenim vrednotama. Podari joj Duha mudrosti da u svijetu poljuljanih vrijednosti ustraje u naviještaju Istine, molimo te.
2. Kristovi su učenici, darom Duha Svetoga, počeli govoriti drugim jezicima. Obdari svojim Duhom svećenike da mogu naviještati tvoje evanđelje svim narodima svijeta, molimo te.
3. Svijet današnjice usmjeren je na materijalne blagodati. Podaj nam Duha razuma da uvidimo propadljivost materijalnog i smisao istinskog života, molimo te.
4. Prave su vrijednosti plodovi Duha Svetoga. Daj da se svakoga dana trudimo živjeti po tvojim svetim zapovijedima, molimo te.
5. Mnogi mladi ovih dana primaju darove Duha Svetoga. Upravi im korake na put Istine kako bi životom naviještali tvoja veličanstvena djela, molimo te.

Oče nebeski, dok ti zahvaljujemo za svaki tvoj dar po Duhu Svetome, molimo te da sve one, koji su djelovanju Duha zatvorili svoja srca, oslobodiš nevjere i privedeš svome milosrdnom srcu.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Duh istine

Evandjelje današnje nedjelje Pedesetnice sastavljeno je iz dva dijela. Prva dva retka uzeta su iz petnaestog poglavlja (*Iv* 15,26-27), a ostala četiri retka uzeta su iz sredine šesnaestoga poglavlja (*Iv* 16,12-15). Razlog ovom postupku jest Isusov govor o »**Duhu istine**«, jer taj izraz povezuje oba dijela današnjega evanđelja u smislenu cjelinu koju nam Crkva predlaže na razmatranje. Prvi dio današnjega evanđelja govori o »Duhu istine« koji je **Branitelj** apostola, a drugi dio govori o »Duhu istine« koji upućuje apostole u **svu istinu**.

Duh istine

U moderno vrijeme istina postaje vrlo nepopularan pojam, jer svatko promatra svijet očima vlastite ili individualne istine. Ništa više nije stabilno i trajno, nepromjenljivo i postojano, zajedničko i opće važeće, već se sve nalazi u neprestanom tijeku i promjeni. Kada netko govori o vjerskim istinama unutar velikih svjetskih religija, većina suvremenika ne želi slušati, jer svatko sebi kroji vlastitu duhovno-religioznu istinu. Zato i mnogi suvremenici govore da su duhovni (*spiritual*), ali ne pripadaju niti jednoj vjeroispovijesti (*confessional*), jer svoju duhovnost ostvaruju najčešće kombiniranjem različitih izražaja duhovnosti, već prema vlastitom nahođenju. I unutar same Crkve otkrivamo katolike koji kažu da su katolici, ali nedjeljnu misu pohađaju samo jednom godišnje, ne smatrajući to nespojivim s vlastitom pripadnošću katoličkoj vjeri. S druge strane postoje neki duhovni pokreti, čije gorljivo ispovijedanje vjere prelazi granice uobičajenog katoličkog nauka, te se nerijetko događa da crkveno učiteljstvo treba pažljivo intervenirati, kako bi sačuvalo takve duhovne dinamizme unutar »katoličke« istine.

Etimološko značenje grčkog izraza *aletheia* u sebi uključuje misao *ne-skrivenosti* i *ne-prikrivenosti* i u tom smislu istina jest

ono što je očito, ono što je vidljivo i nije prikriveno, ono što je u skladu sa stvarnošću, te latinska poslovice ovaj pristup istini najljepše opisuje: Veritas est adaequatio rei et intellectus. Istina jest, dakle, poklapanje stvarnosti i naše pameti. Razumljivo je da se stvarnost oko nas neprestano mijenja te se i naš izričaj o toj stvarnosti neprestano s njome usklađuje, poput nekakvog sata koji se otkucavanjem sekundi neprestano usklađuje s realnim vremenom. S druge strane postoje određene prirodne istine ili zakonitosti, koje su više sklone stabilnosti negoli promjenljivosti, a budući da istina Božje riječi pripada u red takvih stabilnih ili vječnih istina, moj se unutarnji sat neprestano treba usklađivati s istinom Božje riječi, a ne Božju riječ podvrgavati mojim hirovima i željama. Takvo neprestano usklađivanje s istinom Božje riječi, te istinom općenito, postat će način kako Duh istine brani svoje izabranike.

Branitelj

Prvi dio odlomka današnjega evanđelja u kojem Isus Duha istine naziva Braniteljem, jest zaključak većeg odlomka u kojem se opisuje mržnja svijeta na Isusove učenike (usp. *Iv* 15,18-27). U toj mržnji i progonstvima učenici postaju slični Isusu koji je također bio progonjen. Unatoč tome što je govorio istinu te unatoč tome što je među njima činio djela koja nitko drugi ne čini, zamrzili su Isusa i njegovoga Oca (usp. *Iv* 15,24). Sličnu sudbinu sada prolaze Isusovi učenici i jedini njihov Branitelj jest Duh istine kojega će Isus poslati. Duh istine svjedoči za Isusa, a u isto vrijeme brani njegove učenike. U moderno vrijeme govoriti istinu nije na cijeni, ali Isus smatra da jedino po tome kada govorimo i činimo istinu, mi današnji Isusovi učenici možemo iskusiti zaštitu ili obranu Duha istine. Konkretno to znači da se čovjek treba u svojoj pameti neprestano usklađivati s onim što

je realno i stvarno. Bilo bi neispravno očekivati Braniteljevu zaštitu, a u isto vrijeme živjeti u nereálnim oblacima laži ili krivih zahtjeva, koji su često prisutni u javnim medijima i na društvenim mrežama, kao i na radnim mjestima, školama, bilo u privatnim tvrtkama ili u javnim institucijama. Duh me može braniti ako pristajem uz istinu, najprije prirodnoznastvenu istinu, ali i povijesnu istinu, te na kraju uz spasenjsku istinu prisutnu u Svetome pismu. Svaki se dan trebam neprestano usklađivati prema toj očitoj istini, te će tada zaštita Duha Božjega biti prisutna u mojem životu. Kada, pak, vidim da se neki suprotstavljaju očitim istinama, bilo onima naravnoga reda ili nadnaravnoga reda, ne treba ulaziti u žučne borbe i rasprave s njima, jer istina će sama sebi prokrčiti put i na kraju pobijediti. Sigurno, teško je gledati kada netko svijesno i hotimično odbija ono što je očito, ali njegov možda i trenutni društveni uspjeh sigurno će se pretvoriti u propast, jer kad se sve razotkrije, istina koja počiva na stvarnosti jest ona koja će na kraju pobijediti.

Duh koji upućuje u svu istinu

Druga karakteristika Duha istine jest da upućuje u svu istinu i navješćuje ono što dolazi. Ovdje nije toliko riječ o opsegu javne objave, jer prema naučavanju Crkve javna objava završava sa smrću apostolske generacije i nalazi se zapisana u Svetome pismu, te nema ništa novo s obzirom na opseg vjerskih istina nama potrebnih za spasenje što bi nam trebalo biti još objavljeno. Zato različita Marijina ukazanja, ili Isusova ukazanja svecima i nisu javna objava, već privatna objava pojedincima, što može biti veoma korisno i široj vjerničkoj populaciji, ali svakako nije obvezujuće za sve. Ipak, karakteristika Duha istine je da navješćuje ono što dolazi. Duh je okrenut prema budućnosti. Nije tu riječ o konkretnim proročanstvima s obzirom na budućnost koja bi Duh istine slao onima što ga primaju, već mnogo više određena okrenutost prema budućnosti u kojoj će

Antonio Palomino, *Duhovi*, 1696. –1705.

se možda na drukčije ili različitije načine očitovati i ostvarivati ono o čemu je Isus govorio u Evanđeljima. Oni ljudi koji prime Duha istine i koje će nadahnjivati Duh istine neće reći tako je bilo i tako smo radili kroz posljednjih 40 ili 50 godina, već će biti otvoreni novostima Duha Božjega koji razotkriva ono što dolazi. To ne znači da Duh istine mijenja Isusovu istinu zapisanu u Evanđeljima, već on govori što čuje da Otac i Sin razgovaraju, te u tajne njihovih nauma i planova uključuje i one ljude koji mu se otvaraju.

Mladen Horvat

Svekovina Presvetoga Trojstva

26. svibnja 2024.

ULAZNA PJESMA

Blagoslovljen budi Bog Otac,
i jedinorođeni Božji Sin,
i Sveti Duh za milosrđe
koje nam je iskazano.

ZBORNA MOLITVA

Bože Oče, poslao si na svijet
svoga Sina, Riječ istine,
i Duha posvetitelja,
da ljudima objaviš tajnu
svoga života. Udijeli nam
da ispovijedamo pravu vjeru,
priznajemo slavno i vječno
Trojstvo te se klanjamo tebi,
svemogućem i jedinom Bogu.
Po Kristu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine Bože naš,
zazivamo tvoje sveto ime
da posvetiš ove darove.
Učini da i mi postanemo
vječni prinos tebi.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Budući da ste sinovi,
odasla Bog u srca vaša
Duha Sina svoga koji kliče:
Abba! Oče!
(Gal 4,6)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine Bože naš,
daj da nam bude na spasenje
tijelu i duši ova pričest i
vjera u tvoje vječno
Trojstvo i jedinstvo
koju smo ispovjedili.
Po Kristu.

Prvo čitanje Pnz 4,32-34.39-40

Gospodin je Bog na nebu i ovdje na zemlji – drugoga nema.

Čitanje Knjige Ponovljenog zakona

Mojsije reče narodu:

»Ispitaj samo prijašnja vremena što su protekla prije tebe,
sve otkad je Bog stvorio čovjeka na zemlji:

je li ikad, s jednoga kraja nebesa do drugoga,
bilo ovako veličanstvena događaja?

Je li se što takvo čulo? Je li ikad koji narod čuo glas Boga
gdje govori isred ognja kao što si ti čuo i na životu ostao?

Ili, pokušala li koji bog da ode i uzme sebi jedan narod isred drugog
naroda kušnjama, znakovima, čudesima i ratom, jakom rukom i
ispruženom mišicom, uza silne strahote, kao što je sve to, na vaše
oči, učinio za vas Gospodin, Bog vaš, u Egiptu?

Danas, dakle, spoznaj i zasadi u srce svoje:

Gospodin je Bog gore na nebu i ovdje na zemlji – drugoga nema.

Drži njegove zakone i njegove zapovijedi koje ti dajem danas

da dobro bude tebi i tvojoj djeci poslije tebe;

da dugo poživis na zemlji

koju ti Gospodin, Bog tvoj,

daje zauvijek.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 33,4-6.9.18-20.22

Pripjev: Blago narodu koji Gospodin odabra sebi za baštinu!

Práva je riječ Gospodnja

i vjernost su sva djela njegova.

On ljubi pravdu i pravo:

puna je zemlja dobrote Gospodnje.

Gospodnjom su riječju nebesa sazdana

i dahom usta njegovih sva vojska njihova.

On reče – i sve postade,

naredi – i sve se stvori.

Evo, oko je Gospodnje

nad onima koji ga se boje,

nad onima koji se uzdaju u milost njegovu:

da im od smrti život spasi,

da ih hrani u danima gladi.

Naša se duša Gospodinu nada,

on je pomoć i zaštita naša.

Neka dobrota tvoja, Gospodine,

bude nad nama,

kao što se u tebe uzdamo!

Nep. autor, Presveto Trojstvo, 1489.

Drugo čitanje Rim 8,14-17

Primiste Duha posinstva u kojem kličemo: Abba! Oče!

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Rimljanima
Braćo: Svi koje vodi Duh Božji sinovi su Božji. Ta ne primiste duh robovanja da se opet bojite, nego primiste Duha posinstva u kojem kličemo: »Abba! Oče!« Sam Duh susvjedok je s našim duhom da smo djeca Božja; ako pak djeca, onda i baštinici, baštinici Božji, a subaštinici Kristovi, kada doista s njime zajedno trpimo, da se zajedno s njime i proslavimo.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja usp. Otk 1,8

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu,
Bogu koji jest, koji bijaše i koji dolazi!

Evanđelje Mt 28,16-20

Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme:

Jedanaestorica pođoše u Galileju na goru kamo im je naredio Isus. Kad ga ugledaše, padoše ničice preda nj. A neki posumnjaše. Isus im pristupi i prozbori: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji! Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeći ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!

I evo, ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.2	Blagoslovljen budi Bog
ili	224.1-2	Oče naš dobri
Otpjevni psalam:	ŽV 5/2009	Blago narodu
Prinosna:	224.3	Darove ove
Pričesna:	248 (252)	Zdravo Tijelo
	16	Oče naš dobri
	273 (274)	Ja sam s vama
Završna:	778	Bože, tvoj smo sveti narod
ili	753	Do nebesa

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, iskrenim se molitvama utecimo Bogu Ocu, koji nam je po svome Sinu, djelovanjem Duha Svetoga, podario vječni život:

1. U zajedništvu sa Sinom i Duhom Svetim vodiš svoju Crkvu. Hrabri je svojom prisutnošću i vodi putem svetosti, molimo te.
2. Tvoj je Sin svoje učenike poslao da naviještaju evanđelje i krste sve narode. Učini papu, biskupe i svećenike neumornim navjestiteljima tvoga evanđelja i daj da krštenjem privode sve ljude spasenju, molimo te.
3. Mnogi su kršćani u svijetu proganjani zbog svoje vjere. Izbavi ih od svakoga trpljenja zbog Istine i daruj im slobodu u življenju prave vjere, molimo te.
4. Često lutamo tražeći Istinu. Uputi nas u tajne svojih svetih zapovijedi i daj da po njima živimo i djelujemo, molimo te.
5. Naši su dragi pokojni došli pred tvoje milosrdno lice. Smiluj im se i podaj im da u tvome kraljevstvu vječno slave trojednog Boga, molimo te.

Bože Oče, hvala ti na uslišanju svake naše molitve i daj da otajstvu naše vjere - zajedništvu Tebe, tvog Sina i Duha Svetoga vječno iskazujemo najdublje poštovanje i zahvalnost.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Misterij Trojstva – temelj vjere

»Crkva je puna Trojstva«, rekao je davno Origen. U nedjelju nakon Duhova slavimo ovo veliko otajstvo. Liturgija danas razmatra trojstveni život svetoga Boga kao temeljnu istinu naše vjere. Ovako to sažima predslavlje današnje mise: »Ti si sa svojim Sinom i s Duhom Svetim jedan Bog u trojstvu osoba jedne božanske naravi.«

Trojstvo – ocean životvorne ljubavi

Slika Presvetoga Trojstva koju je El Greco naslikao između 1577. i 1579. teži sličnom veličanju misterija: tri božanske Osobe na nebu okružene su anđelima, a Bog Otac nosi bijelu mitru, što aludira na velikog svećenika. Raspeto tijelo Sina, privijeno uz Očeve grudi, predstavlja žrtvu koju je Otac želio, a Sin izvršio, dok golub, simbol Duha, lebdi iznad Krista povezujući ga s Ocem. Žarka bijela boja goluba prelijeva se na Očevu haljinu, pa izgleda kao Duh priopćuje Očeve misli Kristu i Kristove Ocu. Asimetrična ravnoteža triju Osoba daje slici izvanrednu životnost. El Greco ovdje koristi ikonografsku formulu tipičnu za kršćanski Zapad: Trojstvo predstavljeno raspetim Kristom u Očevim rukama, a iznad njih lebdi Duh. Ovakvim postavljanjem teme život triju Osoba nije prikazan kao vječna stvarnost, udaljena od ljudskog iskustva, nego kao povijesni čin poslušnosti koji je utjelovljenu Riječ odnio na križ. Ovdje, kao i u drugim zapadnim prikazima teme od 13. stoljeća naovamo, patos mrtvog Sina uključuje Oca, vidljivo dirnuta, dok Duh izražava zajedništvo Oca i Sina te dinamičnu ljubav koja će Krista ponovo vratiti u život.

Ova slika izaziva isto čuđenje koje osjećamo u današnjem prvom čitanju, usmjerenom na povijesna djela koja je Bog učinio u korist svoga naroda. Drugo čitanje sugerira ulogu Duha Svetoga u povijesnoj objavi ljubavi trojstvenog Boga. Apostol Pavao uvjerava kršćane Rima da »nema više nikakve osude za one koji su u Kristu Isusu«

(Rim 8,1). Ako sudjelujemo u Kristovim mukama, bit ćemo kao djeca primljeni u Očeve ruke, poput Isusa na El Grecovoj slici. Dakle, u Pavlovoj misli, kršćanin sudjeluje u vazmenom otajstvu – u Kristovoj smrti i uskrsnuću – prije svega po krštenju. Po svetom krštenju ucijepljeni smo u život Presvetog Trojstva – Oca, Sina i Duha Svetoga – u čije smo ime kršteni. Biblijska svetkovinska čitanja pozivaju da se ne zaustavimo na pragu dogme, nego da Trojstvo razmatramo kao otajstvo zajedništva, života i ljubavi.

»Da svi budu jedno«

Bog se ne predstavlja u moći ili s pretenzijama na dominaciju i podložnost, nego kao onaj koji ljubi i stvara zajedništvo. Trojstveno otajstvo govori o Bogu koji je bogat odnosima u sebi i kao takav djeluje u povijesti. Činjenica dakle da je Bog bogat u odnosima ima veliku važnost za razumijevanje čovjeka, svijeta i društva. Sve to dolazi do izražaja u dimenziji zajedništva i dijaloga. Bog nije policajac nego Otac koji nas svojim Duhom čini djecom i nasljednicima po uzoru na svoga jedinorođenog Sina Isusa. Preobraženi ljubavlju Duha, naši odnosi trebaju biti sinovski prema Ocu i bratski prema Kristu. Promišljanje o Trojstvu stoga nije apstraktna spekulacija nego pokušaj razumijevanja otajstva Boga kako bi se bolje razumjelo otajstvo čovjeka u Kristu. Stoga je i liturgija, čije je srce euharistija, djelo Presvetog Trojstva (usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 1077). Klanjati se »jednom Bogu u tri osobe« ne znači otuđiti se od ovoga svijeta i prijeći u neku apstraktnu dimenziju.

Kant je rekao da nauk o Presvetom Trojstvu ne donosi nikakvu korist u svakodnevnom životu. Nasuprot tomu, za Isusa je trojstveno otajstvo korijen, referentna točka njegova poslanja kada se obraća Ocu dirljivom molitvom »da svi budu jedno kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi, [...] da tako

budu savršeno jedno, da svijet upozna da si me ti poslao i ljubio njih kao što si mene ljubio« (Iv 17,21-23).

Na dan Pedesetnice apostoli su primili Duha Svetoga i, vjerni Učiteljevoj zapovijedi, krenuli naviještati radosnu vijest i krstiti sve ljude u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Stoga je ispravno da svetkovina Presvetog Trojstva slijedi odmah nakon Pedesetnice.

U svjetlu trojstvenog otajstva Bog nam se očituje kao Bog koji izlazi iz sebe, ljubi svijet i čovjeka i vodi dijalog s njim. On je blizi Bog i dolazi nam ususret po svome Sinu. On nam čak dopušta da sudjelujemo u njegovom životu.

Slavlje svetkovine Presvetog Trojstva, na kraju puta koji smo prošli od Božića do Kalvarije i od praznog groba do izlivanja Duha, poziv je na razmatranje korijena svega čega se spominjemo tijekom liturgijske godine. Priča je to o spasenju čiji je protagonist Trojedini Bog. U svjetlu trojstvenog otajstva sve dobiva svoj smisao. Sve dolazi od Oca, po Isusu Kristu, njegovu Sinu koji je postao čovjekom, zahvaljujući djelovanju Duha Svetoga i njegovoj prisutnosti u našim srcima. Sve se vraća Ocu po njegovu Sinu, u Duhu. To je dvostruko kretanje, silazno i uzlazno, otajstva spasenja.

Svemir odjekuje Trojstvom

Znamo nešto o Bogu jer se u povijesti očitovao kao stvoritelj i spasitelj. Biblijska čitanja ovog slavlja pozivaju nas da iz perspektive vjere dublje proniknemo u načine na koje se Bog objavljuje i uprisutnjuje u povijesti spasenja i u našoj svakodnevnici. Prvo čitanje donosi odlomak iz govora koji je Mojsije održao izraelskom narodu koji je napustio Egipat i bio blizu praga Obećane Zemlje. Mojsije poziva svoje slušatelje da postanu svjesni blizine koju im je Bog pokazao. On je Sveti, kojemu ljudi ne mogu pristupiti. Ipak je govorio sinovima Izraelovim, a oni su čuli njegov glas i ostali živi. Zatim Mojsije iz svega toga izvlači zaključak: vjernost Bogu, jedinom Gospodinu, jamstvo je slobode i sreće.

El Greco, *Presveto Trojstvo*, 1577. – 1579.

Ova nas stranica Svetoga pisma podsjeća na ono što se nikada ne smije zaboraviti: Bog je i danas prisutan i djelatan u povijesti svijeta. I kao što je nekad spašavao Izraelski narod, tako danas spašava nas. U Novom zavjetu znak te Božje prisutnosti je naš spasitelj Isus Krist, koji nas uvjerava u današnjem evanđeoskom odlomku da je s nama u sve dane do svršetka svijeta. Uskrsli Krist stoga svečano stoji nad cijelim slijedom povijesti od Adama do posljednjeg trenutka, kada će »Krist biti sve u svemu« (Kol 3,11). On se uzdiže, moćan i slavan poput Uskrsloga, kako ga je naslikao Piero della Francesca, nad svojom Crkvom, koja je sada samo »malo stado« od jedanaest apostola, ali kojoj je suđeno da se proširi svijetom. Također dominira cijelim Evanđeljem po Mateju, koje slavi »Isusa Krista, sina Davidova, sina Abrahamova«, ali i »Emanuela, što znači Bog-s-nama«.

Danimir Pezer

ULAZNA PJESMA

Narod svoj hrani
pšenicom najboljom,
siti ga medom iz pećine.
(Ps 81,17)

ZBORNA MOLITVA

Gospodine Isuse Kriste,
u divnom otajstvu ostavio si
nam spomen svoje Muke.
Daj da tako slavimo svete
tajne tvoga tijela i krvi
da vazda uživamo
plod tvog otkupljenja.
Koji živiš.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, prinosimo ti
jedan kruh od mnogo zrnja i
vino iz mnogo grozdova.
Molimo te, obdari svoju
Crkvu jedinstvom
i mirom što ih ovi darovi
tajanstveno označuju.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Tko jede moje tijelo i pije
moju krv, u meni ostaje, i ja
u njemu, govori Gospodin.
(Iv 6,57)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, pričest tvoga
dragocjenog tijela i krvi
predokus je buduće slave.
Molimo te, privedi nas
uživanju tvoga božanstva
u vječnosti.
Koji živiš.

Prvo čitanje Izl 24,3-8

Ovo je krv Saveza koji Gospodin s vama sklapa.

Čitanje Knjige Izlaska

U one dane: Dođe Mojsije i kaza narodu sve riječi Gospodnje i sve odredbe. A sav puk odgovori u jedan glas: »Sve riječi što ih Gospodin reče vršit ćemo.« Tada Mojsije popiše sve riječi Gospodnje. A ujutro podrani te podigne žrtvenik na podnožju brda i dvanaest stećaka za dvanaest plemena Izraelovih. Zatim naloži mladim Izraelcima da prinesu žrtve paljenice i da žrtvuju Gospodinu junce kao žrtve pomirnice. Mojsije uhvati krv; polovicu krvi ulije u posude, a polovicu izlije po žrtveniku. Prihvati zatim Knjigu Saveza pa je narodu glasno pročitao, a narod uzvрати: »Sve što je Gospodin rekao izvršit ćemo i poslušat ćemo.« Mojsije potom uzme krvi te poškropi narod govoreći: »Ovo je krv Saveza koji Gospodin sada s vama sklapa na temelju svih ovih riječi.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 116,12-13.15.16b-18

Pripjev: Uzet ću čašu spasenja i zazvati ime Gospodnje.

Što da uzvratim Gospodinu
za sve što mi je učinio?

Uzet ću čašu spasenja
i zazvati ime Gospodnje.

Dragocjena je u očima Gospodnjim
smrt pobožnika njegovih.

Tvoj sam sluga, sin službenice tvoje:
ti si razriješio okove moje.

Tebi ću prinijeti žrtve zahvalne,
zazvat ću ime Gospodnje.

Izvršit ću Gospodinu zavjete svoje
pred svim pukom njegovim.

Drugo čitanje Heb 9,11-15

Krv Kristova očistit će savjest našu.

Čitanje Poslanice Hebrejima

Bračo: Krist se pojavi kao veliki svećenik budućih dobara pa po većem i savršenijem šatoru – nerukotvorenu, koji nije od ovoga stvorenja – i ne po krvi jaraca i junaca, nego po svojoj uđe jednom zauvijek u svetinju i nađe vječno otkupljenje.

Doista, ako već poškropljena krv jaraca i bikova i pepeo juničin posvećuje onečišćene, daje tjelesnu čistoću, koliko će više krv Krista – koji po Duhu vječnom samoga sebe bez mane prinese Bogu – očistiti savjest našu od mrtvih djela, na službu Bogu živomu! A

Francesco Fontebasso,
Posljednja večera, 1762.

radi ovoga je posrednik novoga saveza: da po smrti za otkupljenje prekršajâ iz starog saveza pozvani zadobiju obećanu vječnu baštinu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 6,51

Ja sam kruh živi koji sam s neba sišao, govori Gospodin; tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijek.

Evanđelje Mk 14,12-16.22-26

Ovo je tijelo moje. Ovo je krv moja.

Čitanje svetog Evanđelja po Marku

Prvoga dana Beskvasnih kruhova, kad se žrtvovala pasha, upitaju učenici Isusa: »Gdje hoćeš blagovati pashu, da odemo i pripravimo?« On pošalje dvojicu učenika i rekne im: »Idite u grad i namjerit ćete se na čovjeka koji nosi krčag vode. Pođite za njim pa gdje on uđe, recite domaćinu: 'Učitelj pita: Gdje mi je svratište u kojem bih blagovao pashu sa svojim učenicima?' I on će vam pokazati na katu veliko blagovalište, prostrto i spremljeno. Ondje nam pripravite.«

Učenici odu, dođu u grad i nađu kako im on reče te priprave pashu. I dok su blagovali, on uze kruh, izreče blagoslov pa razlomi, dade im i reče: »Uzmite, ovo je tijelo moje.« I uze čašu, zahvali i dade im. I svi su iz nje pili. A on im reče: »Ovo je krv moja, krv Saveza, koja se za mnoge proljeva. Zaista, kažem vam, ne, neću više piti od ovoga roda trsova do onoga dana kad ću ga – novoga – piti u kraljevstvu Božjem.« Otpjevavši hvalospjeve, zaputiše se prema Maslinskoj gori.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	77	Narod svoj hrani
ili	228	Po obećanju
Otpjevni psalam:	V	Uzet ću čašu spasenja
Posljednica:	202	Hvali, Sion
Prinosna:	231	Jedan kruh
ili	228.2	Nekad na križu
Pričesna:	135.1	Tko jede moje tijelo
	247	Uzmite, jedite
	ŽV 7/2022	Kruše života
	243	Sakramentu veličajnom
Završna:	259	Krist nas je sobom hranio

MOLITVA VJERNIKA

Po žrtvi svoga Jedinorođenca, vječni je Otac s nama sklopio novi savez, po kojem smo oslobođeni tame smrti te postali baštinici vječnoga života, stoga mu se zahvalna srca utecimo prošnjama:

1. Crkva danas časti presveto Tijelo i Krv tvoga Sina. Podari joj duboku zahvalnost za predanje Kristova života poradi našega spasenja, molimo te.
2. Pastiri svete Crkve svakodnevno prinose darove kruha i vina na spomen žrtve tvoga Sina. Učini ih dostojnim služiteljima svete euharistije, molimo te.
3. Mnogi u svijetu gladuju poradi siromaštva. Učini nas osjetljivima za potrebite i daj da ih s radošću hranimo, darujući im od svoga obilja, molimo te.
4. Pristupamo tvome oltaru nesvjesni veličine žrtve tvoga Sina. Otvori nam oči da progledamo i spoznamo neizmjernu ljubav koju nam svakodnevno daruješ u svetoj euharistiji, molimo te.
5. Naši su dragi pokojni usnuli vjerujući u spasenje duše. Nagradi ih za svako njihovo dobro djelo mjestom kod nebeskog oltara, molimo te.

Oče vječni, primi ove naše prošnje koje ti prinosimo u dubokoj zahvalnosti za dar Kristove žrtve. Hrani nas svojom Riječju i napajaj na izvorima svoje neiscrpne ljubavi.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Na izvorima naše vjere

Kršćane se kroz povijest, često puta bez razloga, okrivljavalo za mnogo stvari, a jedna od najstarijih optužbi bila je ona za kanibalizam. U prvim stoljećima Crkve poganima pa i samim rimskim carevima nije u potpunosti bilo jasno na koji način kršćani mogu jesti tijelo i piti krv svog učitelja Isusa. Neshvaćanje, ali i netrpeljivost prema Kristovim sljedbenicima vrlo često stvaralo je razne predrasude i kriva shvaćanja, poput same optužbe da za vrijeme tjednih okupljanja ritualno jedu svoga učitelja. Možda je i danas sakrament euharistije mnogima koji ga promatraju izvana nerazumljiv ili stvara poneku predrasudu, a često i sami kršćani ne shvaćaju njegovu dubinu i snagu koja se crpi na tom izvoru. Godišnji spomen i svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove ili Tijelova prilika je za produbiti razmišljanje o tom sakramentu koji zauzima središnje mjesto u kršćanskom životu.

Krv staroga saveza

Blagdan Tijelova nastaje u Srednjem vijeku kao odraz pobožnosti prema euharistiji i kopija je Velikoga četvrtka, a širi se brzo zbog procesije s Presvetim po ulicama gradova. Nastaje kao produžetak euharistijskog slavlja, sinteza je euharistije kao žrtve i gozbe. Euhološki tekstovi današnje svetkovine stavljaju naglasak na euharistiju kao spomenčin Kristove muke koji je sakrament jedinstva. U ovoj liturgijskoj godini čitanja nas pozivaju na promišljanje o euharistiji kao žrtvi novog i vječnog Saveza između Boga i ljudi. Bog je po krvi Krista, svoga ljubljenoga Sina, sklopio s ljudima novi savez koji donosi dovršenje onog drevnoga sklopljenog s izraelskim narodom.

Odlomak iz Knjige Izlaska u prvom čitanju pripovijeda o sklapanju saveza između Boga Jahve i Izraelaca u podnožju planine Sinaj čime narod prima deset Božjih zapovijedi i postaje izabrani Božji narod.

Sklapanje saveza završava svečanim obećanjem cijeloga naroda: »Sve što je Gospodin rekao izvršit ćemo i poslušat ćemo«. Tada Mojsije uzima krv žrtvovanih životinja i njome škropi narod govoreći: »Ovo je krv Saveza koji Gospodin sada s vama sklapa na temelju svih ovih riječi«. Obred u koji je uključena krv, smatrana od starine sjedištem i počelom života, izražava životvorni odnos naroda koji prihvaća Gospodinove riječi i obvezuje se na njihovo provođenje u vlastitom životu.

Kristova krv je temelj novoga saveza

Drugo čitanje stavlja u središte sliku Isusa Krista kao jedinoga svećenika i posrednika novoga saveza »ne po krvi jaraca i junaca, nego po svojoj«. Kroz ovaj biblijski odlomak moguće je razumjeti evanđeoski tekst koji donosi izvještaj Posljednje večere. Kad Isus nudi čašu svojim učenicima i kaže: »Ovo je krv moja, krv Saveza, koja se za mnoge proljeva«, nema sumnje da misli na krv kojom je sklopljen Sinajski savez. Krv koju Isus proljeva na križu i daruje u euharistiji krv je novoga saveza. Svojom žrtvom na križu Isus istodobno ostvaruje dvije dimenzije savezništva: Božje opredjeljenje prema čovjeku, odnosno prema svakome od nas i našu poslušnost prema Bogu. Novo savezništvo s Bogom, zapečaćeno Kristovom krvlju, ovjekovječeno je kroz stoljeća u onoj mjeri u kojoj smo mi, nahranjeni euharistijskim kruhom i vinom, sposobni oponašati stil Kristova života kroz poslušnost njegovoj riječi i kroz davanje sebe u ljubavi prema svima.

Krv novog saveza prolivena je »za mnoge«, izraz koji se u semitskom govoru ne protivi svima, ali može značiti »za sve koji su mnogi«, to jest, za sve ljude bez razlike. Svi oni koji sudjeluju u ovom savezu također su ujedinjeni jedni s drugima, svi su pozvani da tvore jednu zajednicu u Božjoj ljubavi koja se širi izvan skupine učenika. Oni, iz

Frans Pourbus, *Posljednja večera*, 1618.

Isusove perspektive, čine jezgru zajednice koja potencijalno obuhvaća sve ljude. Spasenjska djelotvornost Isusove smrti produljena je u kruhu i vinu euharistije, čime je moguć novi odnos među ljudima i s Bogom. Korištenje kruha i vina ima duboku simboličku važnost: kao što kruh od mnogo zrna pšenice na kraju postaje jedan kruh i kao što vino od mnogo bobica grožđa postaje jedno vino, tako i mnoštvo kršćana koji, okupljeni u raznim zajednicama na slavljenju euharistije, blaguju Kristovo tijelo i krv postaju u Kristu jedno tijelo i jedan Duh. Glavni smisao slavljenja euharistije nalazi se upravo u tome: živi spomen na Kristovu muku i uskrsnuće koji se obredno posadašnjuju i nama danas te blagujući njegovo Tijelo i Krv u prilikama kruha i vina u Kristu postajemo jedno Tijelo i jedan Duh. To Tijelo, u kojem je Krist glava, a mi udovi, ostvarenje je novog Saveza između Boga i čovjeka jer čovjek konačno, nakon prvog pada, može ponovno biti dionik života u Bogu.

Kristova trajna prisutnost

Isus je obećao biti s nama do svršetka svijeta, ostajući vjeran savezu sklopljenom po krvi na križu. Krist je s nama u svojoj

riječi, koja je uvijek živa i sveta riječ te privodi Ocu sve koji s pouzdanjem stavljaju svoj život u njegove ruke. Krist je prisutan ponajprije u sakramentu svoga tijela i svoje krvi. Ovaj nas sakrament ispunjava, prije svega nam donosi uzbiljenje božanske Riječi. Bog je prisutan, nastavlja dolaziti i ostaje u našem životu. S druge strane, ovaj nas sakrament hrani, hrani u nama onaj božanski život koji je naš pravi život, jer je vječan. Taj sakrament u konačnici omogućuje da vidimo Krista, pod prilikama kruha i vina, onako kakvo su ga vidjeli apostoli. Međutim, kao što Isusa iz Nazareta nisu svi vidjeli kao Mesiju, sakrament njegova tijela i krvi možda ne može uvjeriti svakoga. Za one koji se zaustavljaju na prividu, ovaj sakrament nije dokaz, jer ono što se vidi običnom čovjeku često nije dovoljno. Zapravo vidimo samo ono što si dopustimo vidjeti. Za vjernika, odnosno za one koji dopuštaju da ih dosegne Božja ljubav, ovaj je sakrament najveći od znakova, znak koji dovodi u zajedništvo sa samim Isusom. Njime se vjernik preobražava, njegov grijeh se čisti, zahvaljujući njemu ima predokus obećane gozbe u vječnosti.

Milan Dančuo

Deveta nedjelja kroz godinu

2. lipnja 2024.

ULAZNA PJESMA

Pogledaj me i smiluj se meni, Gospodine, jer osamljen sam i nevoljan.

Vidi nevolju moju i muku i prosti sve grijeha moje.
(Ps 25,16.18)

ZBORNA MOLITVA

Tvoj se promisao, Gospodine, u odlukama ne vara: ukloni što nam je štetno, udijeli što pomaže za vremeniti i vječni život. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

S pouzdanjem i darovima, Gospodine, pristupamo tvom oltaru da služimo tvojim otajstvima. Molimo te, obdari nas milošću i očisti od grijeha. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Zazivam te, Bože, ti ćeš me uslišit: prikloni mi uho i čuj riječi moje.
(Ps 17,6)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, ti has hraniš tijelom i krvlju svoga Sina: vodi nas svojim Duhom da te ne priznajemo samo riječju i jezikom, već djelom i istinom te zaslužimo ući u kraljevstvo nebesko. Po Kristu.

Prvo čitanje Pnz 5,12-15

Sjeti se da si i ti bio rob u zemlji egipatskoj!

Čitanje Knjige Ponovljenog zakona

Ovo govori Gospodin: »Dan subotnji obdržavaj i svetkuj, kako ti je naredio Gospodin, Bog tvoj. Šest dana radi i obavljaj sav svoj posao. A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Gospodinu, Bogu tvome. Tada nikakva posla nemoj raditi: ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni vol tvoj, ni magarac tvoj, niti ikakvo živinče tvoje, niti došljak koji je unutar tvojih vrata; tako da mogne otpočiniti i sluga tvoj, i sluškinja tvoja kao i ti. Sjeti se da si i ti bio rob u zemlji egipatskoj i da te odande izbavio Gospodin, Bog tvoj, rukom jakom i ispruženom mišicom. Zato ti je zapovjedio Gospodin, Bog tvoj, da držiš dan subotnji.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 81,3-8a.10-11a

Pripjev: Kliknite Bogu, jakost našoj!

Nek zazvuče žice, nek se čuje bubanj, svirajte u milozvučnu harfu s citarom! Zatrubite u rog za mlađaka, za uštapa, na svetkovinu našu!

Jer to je propis Izraelu, zapovijed Boga Jakovljeva. Takvo je svjedočanstvo dao Josipu kad je izlazio iz zemlje Egipta.

»Oslobodih od tereta rame njegovo, ruke su mu slobodne od košare. U tjeskobi si zavapio i ja te izbavih.

Nek ne bude u tebe drugog boga i ne klanjaj se bogu tuđem! Ja sam Gospodin, Bog tvoj koji te izvedoh iz Egipta.«

Drugo čitanje 2Kor 4,6-11

Život se Kristov u tijelu našem očituje.

Čitanje Druge poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima

Braćo! Bog koji reče: »Neka iz tame svjetlost zasine!«, on zasnijetli u srcima našim da nam spoznanje slave Božje zasnijetli na licu Kristovu.

To pak blago imamo u glinenim posudama da izvanredna ona snaga bude očito Božja, a ne od nas. U svemu pritisnuti, ali ne pritiješnjeni; dvoumeći, ali ne zdvajajući; progonjeni, ali ne napušteni; obarani,

Ilyas Basim Khuri Bazzi Rahib,
Isus liječi čovjeka usahle ruke, 1684.

ali ne oboreni – uvijek umiranje Isusovo u tijelu pronosimo da se i život Isusov u tijelu našem očituje. Doista, mi se živi uvijek na smrt predajemo poradi Isusa da se i život Isusov očituje u našem smrtnom tijelu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja usp. Iv 17,17b.a

Gospodine, tvoja je riječ istina; posveti nas u istini.

Evanđelje Mk 2,23 – 3,6

Sin Čovječji gospodar je i subote.

Čitanje svetog Evanđelja po Marku

Jedne je subote prolazio kroz usjeve. Njegovi učenici počеше putem trgati klasje. A farizeji mu rekoše: »Gle! Zašto čine što subotom nije dopušteno?« Isus im odgovori: »Zar nikad niste čitali što učini David kad ogladnje te se nađe u potrebi on i njegovi pratioci? Kako za velikog svećenika Ebjatara uđe u dom Božji i pojede prinesene kruhove kojih ne smije jesti nitko osim svećenika; a on daje i svojim pratiocima?«

I govoraše im: »Subota je stvorena radi čovjeka, a ne čovjek radi subote. Tako, Sin Čovječji gospodar je subote!«

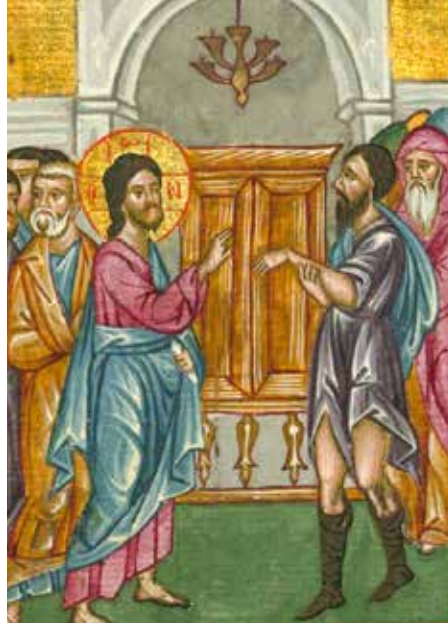
Uđe ponovno u sinagogu. Bio je ondje čovjek usahle ruke. A oni vrebahu hoće li ga Isus u subotu izliječiti, da ga optuže. On kaže čovjeku usahle ruke: »Stani na sredinu!« A njima će: »Je li subotom dopušteno činiti dobro ili činiti zlo, život spasiti ili pogubiti?« No oni su šutjeli. A on, ražalošćen okorjelošću srca njihova, srdito ih ošinu pogledom pa reče tom čovjeku: »Ispruži ruku!« On ispruži – i ruka mu zdrava!

Farizeji iziđu i dadnu se odmah s herodovcima na vijećanje protiv njega kako da ga pogube.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	220	Gdje god su dvojica
ili	238	Ovo je dan
Otpjevni psalam:	ŽV str. 40	Kliknite Bogu (M. Martinjak)
Prinosna:	230	Darove prinesite
ili	XVI	Nosimo dare
Pričesna:	188	Na Isusov se spomen sâm
	101	Kušajte i vidite
Završna:	756 (176)	U slavu svetog Srca

MOLITVA VJERNIKA

Po žrtvi svoga Jedinorođenca, vječni je Otac s nama sklopio novi savez, po kojem smo oslobođeni tame smrti te postali baštini vječnoga života, stoga mu se zahvalna srca utecimo prošnjama:

1. Crkva danas časti presveto Tijelo i Krv tvoga Sina. Podari joj duboku zahvalnost za predanje Kristova života poradi našega spasenja, molimo te.
2. Pastiri svete Crkve svakodnevno prinose darove kruha i vina na spomen žrtve tvoga Sina. Učini ih dostojnim služiteljima svete euharistije, molimo te.
3. Mnogi u svijetu gladuju poradi siromaštva. Učini nas osjetljivima za potrebite i daj da ih s radošću hranimo, darujući im od svoga obilja, molimo te.
4. Pristupamo tvome oltaru nesvjesni veličine žrtve tvoga Sina. Otvori nam oči da progledamo i spoznamo neizmjernu ljubav koju nam svakodnevno daruješ u svetoj euharistiji, molimo te.
5. Naši su dragi pokojni usnuli vjerujući u spasenje duše. Nagradi ih za svako njihovo dobro djelo mjestom kod nebeskog oltara, molimo te.

Oče vječni, primi ove naše prošnje koje ti prinosimo u dubokoj zahvalnosti za dar Kristove žrtve. Hrani nas svojom Riječju i napajaj na izvorima svoje neiscrpne ljubavi.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Vratiti pravo značenje svetkovanja Dana Gospodnjeg

Opasnost od doslovnog tumačenja svetopisamskih odlomaka bila je oduvijek izazov za Crkvu, od samih početaka kršćanstva, a osobito u suvremenosti ovakav pristup vodio je sektaškom mentalitetu ili vjerskom fanatizmu. S druge strane u otporu prema ovakvim pokretima može se javiti i kruti formalizam s ciljem da se očuva pravovjere, da bi se naposljetku izgubilo pravo značenje određenog svetopisamskog teksta. U raskoraku između jedne i druge stvarnosti otvara se prostor relativizaciji konkretnog značenja određene vjerske dimenzije koja s vremenom gubi svoju utemeljenu božansku važnost stiješnjena između fanatičnosti u doslovnom pristupu i krute legalističke ortodoksije. Pitanje svetkovanja Dana Gospodnjeg, kršćanske nedjelje, pokazuje se kao jedan od temeljnih problema mnogih današnjih vjernika koji su između ove dvije stvarnosti zapali u relativiziranje važnosti i značenja nedjelje za kršćanski život.

Na temelju današnjeg odlomka iz Markova evanđelja, bez dubljeg poznavanja problematike, može se ući u farizejski legalistički pristup ili krivo protumačiti Isusovo djelovanje kao otpor njihovu krutom legalizmu, gdje naposljetku oni koji trebaju biti poučeni bivaju nesvjesno uvučeni u relativiziranje iznimno važnih stvarnosti istinskog vjerničkog života. Štovanje Dana Gospodnjeg, židovske subote ili kršćanske nedjelje, svetopisamski je utemeljeno u Starom i Novom zavjetu, međutim ovaj spor Isusa s farizejskim krutim legalizmom ne smije se pojednostavljeno promatrati kao njegov otpor njihovu sustavu gomilanja zakona i zapovijedi, jer time dobivamo krivu sliku Isusove poruke, koja smjera prema pravom i istinskom svetkovanju Dana Gospodnjeg. Subota je jedan od sedam velikih spороva između Isusa i židovskih elita onoga

vremena, što je naposljetku dovelo do toga, čime završava današnje evanđelje, da su dvije politički i interesno nespojive skupine židovskog društva – farizeji i herodovci – počeli stvarati urotu da pogube Isusa. Samo Isusovo nastojanje da vrati suboti, Danu Gospodnjem, njegovo istinsko i pravo značenje, riječju i djelom, pokazuje da je bio spreman podnijeti i smrt. Svakako se time otvara i pitanje, zar je samo ispravno svetkovanje Dana Gospodnjeg bilo glavni uzrok njegove smrti? Odgovor na ovo pitanje stavlja u središte današnjih promišljanja važnost svetkovanja nedjelje, jer bez ispravnog svetkovanja dana Gospodnjeg nitko ne može voljeti Boga, sama sebe ili drugoga na kristovski način. Koliko je za Isusova bilo važno Danu Gospodnjem vratiti pravu važnost, da je zbog toga izazvao sve društveno – političke elite protiv sebe do mjere da su ga odlučili ubiti, svakako je daleko od relativizacije nedjelje ili druge dvije ranije spomenute krajnosti.

Nedjelja, Dan Gospodnji, ima neka očita značenja u kršćanskoj vjeri, ona je dan kad je Gospodin uskrsnuo, s druge strane na osobnoj razini mnogi su u nedjelju primili krštenje, prvu pričest, svetu potvrdu. To je dan kad se cijela zajednica okuplja na euharistiju i ispovijeda svoju vjeru, zajedno moli i sluša Božju Riječ. Međutim, izvorno značenje Dana Gospodnjeg možemo naći već u današnjem prvom čitanju iz Knjige Ponovljenog zakona. Nakon što je Bog naredio Izraelcima, njihovim robovima, pa čak i protegnuo odredbu na životinje, da svetkuju Dan posvećen Bogu, on daje i razlog za to. Prisjećanje na oslobođenje iz egipatskog ropstva usmjerava narod da ne zaboravi kako formalno obdržavanje Dana Gospodnjeg može stvoriti unutarnje ropstvo, stoga je naglasak stavljen na unutarnju slobodu i čuvanje od perfidnijeg robovanja

zlu. Farizeji su zaboravili i zanemarili ovu dimenziju učinivši subotu svrhom samoj sebi, podvrgnuli su čovjeka suboti, zaboravljajući da je subota dana za čovjeka, dan koji čovjeka oslobađa od briga i tereta svakodnevice i više ga usmjerava na Stvoritelja.

Trganjem klasja i liječenjem čovjeka usahle ruke, i to u sinagogi, Isus stavlja u središte subote onoga za koga je ona namijenjena, stavlja čovjeka. Vraća suboti izvorno značenje, jer je »subota stvorena radi čovjeka, a ne čovjek radi subote«, čime ruši ustaljeno tumačenje važnosti subote nametnuto od elita svoga vremena. Krajnja svrha subote, odnosno dana Gospodnjeg, jest osloboditi čovjeka ropstva svakodnevnim stvarnostima, često opterećenih brigom i težinom koje stvaraju umor i zasićenje, naposljetku zarobljen čovjek zapada u grijeh i udaljava se od Boga, gubi smisao važnosti rada i vlastitog postojanja i zapada u ropstvo nehumanog sustava gdje je samo jedan zamjenjivi kotačić u brutalnom mehanizmu materijalističke ovisnosti. Nedjelja kao dan Gospodnji vrijeme je za odmor tijela i duše, ali i više od toga, dan kada čovjek treba staviti Boga na prvo mjesto, ponovno pronaći narušeni odnos s Bogom, usmjeriti se na osobni susret u Riječi i euharistiji, obnoviti svoje dostojanstvo i naposljetku očuvati vjeru koja mu otkriva svrhovitost i poslanje.

Prva stvarnost koju vjernik obnavlja u nedjelju jest vjera. Nedjelja je Mali Uskrs koji sažima cijelu povijest spasenja, vraćajući nas na početke stvaranja gdje i Bog odmara posljednjeg dana stvaranja nakon što je sve stvorio »dobro«. Upravo nam nedjeljni počinak pomaže sabranije i kontemplativnije shvatiti Božji spasenjski plan, ljepotu njegova stvaranja i obnoviti sliku Boga, a samim time i vlastito dostojanstvo djeteta Božjeg. Samim time obnavlja se u nama i ljubav, jer oslobođeni većine obveza i briga možemo se usmjeriti više na Boga i bližnje. Sakramentalnim putem ući u Božje praštanje i osobni susret s

Bengt Nordenberg, *Isus liječi čovjeka usahle ruke*, 1882.

izvorom savršene ljubavi, kako to spominje i današnja Poslanica Korinćanima, da se »život Isusov očituje u našem smrtnom tijelu.« Preobraženi i obnovljeni čovjek prava je slika Božja u svijetu i stvarnosti koju živi. Naposljetku, obnavlja se i nada, jer je samo svetkovanje nedjelje već po sebi proročansko u stvarima kojima se nadamo i za kojima težimo – nebo i uskrsnuće od mrtvih. Nedjelja ne smije više biti zatvoreni grob naših iluzija, formi i običaja, nego prazan grob otvoren susretu s uskrslim Kristom, živim Bogom, koji nas preobražava i obnavlja za preobrazbu teške svakodnevice živom evanđeoskom stvarnošću gdje se u »našem tijelu očituje Isusov život.«

Daniel Patafta

Svetkovina Presvetoga Srca Isusova

7. lipnja 2024.

ULAZNA PJESMA

Misli su srca njegova
od koljena do koljena
da im od smrti život spasi,
da ih nahrani u danima gladi.
(Ps 33,11.19)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući Bože,
štujemo Srce
tvoga ljubljenog Sina
i slavimo spomen
njegove ljubavi prema nama.
Daj da iz tog nebeskog vrela
crpemo obilne darove
milosti.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
pogledaj neizrecivu ljubav
u srcu svoga Sina,
da ti naš dar bude prijatan
te nam izmoli pomirenje.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Jedan od vojnika kopljem
mu probode rebra,
i odmah poteče krv i voda.
(Iv 19,34)

POPRIČESNA MOLITVA

Nek nas otajstvo tvoje
ljubavi, Gospodine, zauvijek
privuče k tvome Sinu,
nek u nama zapali svetu
ljubav, da mognemo Krista
u braći prepoznati i služiti.
Koji živi.

Prvo čitanje Hoš 11,1.3-4.8c-9*Srce mi je uznemireno.*

Čitanje Knjige proroka Hošee

Ovo govori Gospodin:

»Dok Izrael dijete bijaše, ja ga ljubljah,
iz Egipta dozvah sina svoga.Efrajima ja sam hodati učio, držeći ga za ruke njegove;
al oni ne spoznaše da sam se za njih brinuo.Užima za ljude privlačio sam ih, konopcima ljubavi;
bijah im ko onaj koji u čeljustima njihovim žvale opušta;
nad njega se saginjah i davah mu jesti.Srce mi je uznemireno, uzavrela sva mi utroba:
neću više gnjevu dati maha, neću opet zatirati Efrajima,
jer ja sam Bog, a ne čovjek:

Svetac posred tebe – neću više gnjevan dolaziti!«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Iz 12,2-3.4b-6*Pripjev: I s radošću ćete crpsti vodu iz izvora spasenja.*Evo, Bog je spasenje moje,
uzdam se, ne bojim se više,
jer je Gospodin snaga moja i pjesma,
on je moje spasenje.

I s radošću ćete crpsti vodu iz izvora spasenja.

Hvalite Gospodina, prizivajte ime njegovo!

Objavite narodima djela njegova,
razglašujte uzvišenost imena njegova!Pjevajte Gospodinu jer stvori divote,
neka je to znano po svoj zemlji!Kličite i radujte se, stanovnici Siona,
jer je velik među vama Svetac Izraelov!**Drugo čitanje** Ef 3,8-12.14-19*Spoznati nadspoznatljivu ljubav Kristovu.*

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Efežanima

Braćo: Meni, najmanjemu od svih svetih, dana je ova milost:
poganima biti blagovjesnikom neistraživog bogatstva Kristova i
osvijetliti rasporedbu otajstva, pred vjekovima skrivena u Bogu,
koji sve stvori, da sada – po Crkvi – vrhovništvima i vlastima na
nebesima bude obznanjena mnogolika mudrost Božja zasnovana
– po naumu o vjekovima – u Kristu Isusu Gospodinu našem. U
njemu, s pouzdanjem po vjeri u njega, imamo slobodan pristup.

Johann Friedrich Sichelbein II,
Raspeće, 1700.

Zato prigibam koljena pred Ocem, od koga ime svakom očinstvu na nebu i na zemlji: neka vam dadne po bogatstvu slave svoje ojačati se po Duhu njegovu u snazi za unutarnjeg čovjeka da po vjeri Krist prebiva u srcima vašim te u ljubavi ukorijenjeni i utemeljeni možete shvatiti sa svima svetima što je dužina i širina i visina i dubina te spoznati nadspoznatljivu ljubav Kristovu da se ispunite do sve punine Božje.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije Evanđelja 1Iv 4,10b

Bog nas je prvi ljubio i poslao Sina svoga kao pomirnicu za naše grijehе.

Evanđelje Iv 19,31-37

Probode mu bok i odmah poteče krv i voda.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

Kako bijaše Priprava, da ne bi tijela ostala na križu subotom, jer velik je dan bio one subote, Židovi zamoliše Pilata da se raspetima prebiju golijeni i da se skinu. Dođoše dakle vojnici i prebiše golijeni prvomu i drugomu koji su s Isusom bili raspeti. Kada dođoše do Isusa i vidješe da je već umro, ne prebiše mu golijeni, nego mu jedan od vojnika kopljem probode bok i odmah poteče krv i voda.

Onaj koji je vidio svjedoči i istinito je svjedočanstvo njegovo. On zna da govori istinu da i vi vjerujete jer se to dogodilo da se ispuni Pismo: »Nijedna mu se kost neće slomiti.« I drugo opet Pismo veli: »Gledat će onoga koga su proboli.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	75.3	Misli su srca njegova
Ili	175	O, Srce Sina Božjega
Otpjevni psalam:	150	S radošću ćete crpsti
Prinosna:	VI	Izvore vode žive
ili	176	U slavu svetog Srca
Pričesna:	273	Ja sam s vama
	186	Sva ljubavi mi, Isuse
	758	O Isuse
Završna:	755	Srce Božansko

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, nebeski Otac nam je srcu svoga Sina darovao izvor čiste ljubavi i žive vode da bi nas očistio od svih grijehа. Zahvalni za taj dar, izrecimo mu svoje ponizne molbe:

1. Iz Kristova je probodena boka potekla krv i voda. Očisti svoju Crkvu od svih grijehа i Kristovom je žrtvom posveti za spasenjsko djelovanje u svijetu, molimo te.
2. Kristovo otvoreno srce izvor je čiste Božje ljubavi. Sve svećenike posveti i brani od svakoga zla, te im udijeli neiscrpnu snagu za vršenje povjerenog poslanja, molimo te.
3. Kristovim smo predanjem nanovo rođeni za život vječni. Podaj nam spoznati milosti koje su za nas proizašle iz njegove žrtve, molimo te.
4. U društvu postoje mnoge osobe s invaliditetom, potrebne naše pomoći. Daj da, po uzoru na Kristovo srce puno ljubavi, i mi otvaramo svoja srca njihovim potrebama te im tako olakšavamo teškoće svakodnevice, molimo te.
5. Kristova je smrt otvorila grobove pokojnih i uvela ih u vječnost. Sve naše pokojne oslobodi okova grijehа i privedi vječnome spasenju, molimo te.

Nebeski Oče, podaj nam spoznati snagu života koja izvire iz probodena boka tvoga Sina te joj se uteći u svim životnim kušnjama, i po njoj, u dubokoj zahvalnosti, svjedočiti ozdravljenje od svih grijehа i otkupljenje za vječnost.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Punina života iz probodenoga boka Isusova

Kada je Isus umro na Golgoti, bilo je vrijeme pripreme za Pashu. Ivan kaže da je Isus, nakon što su mu žed htjeli ugasiti octom, rekao »Dovršeno je!« i da je »prignuvši glavu, predao duh.« (Iv 19,30). Bilo je to poslijepodne kada su se već klali janjci za Pashu. Isus je Ocu prinio sebe kao pashalnu žrtvu. Zbog blizine Pashe Židovi su zamolili Pilata da se raspetima prebiju golijeni pa da se tjelesa skinu s križeva. Prebiti golijeni je značilo raspete poslati ubrzano u smrt. Razapinjanje nije bila brza smrt. Upravo suprotno. Raspeti su obješeni kako bi im umiranje trajalo što duže. Rimljani su poznavali umijeće polaganoga i bolnog umiranja. Time bi se raspetima produžavale muke, a promatračima ulijevao strah u kosti. Prebiti golijeni bio bi zapravo čin milosrđa prema raspetima. No, to nije bio slučaj na Golgoti. Židove nije pokretala sućuti s raspetima. Molili su Pilata za ubrzanje umiranja kako bi se tjelesa čim prije mogla skinuti s križa i tako slaviti Pasha. Pilat im je očito uslišio molbu. Rimljanima obješena, mrtva tijela nisu bila nikakva smetnja. Upravo suprotno. Ostavljali bi mrtva tijela da vise i puštali da se ptice hrane njima. Židovima je to bilo odvratno i protivilo se Zakonu koji je tražio da se tijelo na smrt osuđenoga i obješenoga ne ostavi visjeti preko noći. (Pnz 21,22-23). Obješeni na drvo je prokletstvo Božje. Pokapajući njegovo mrtvo tijelo prije noći je zaštita da se ne bi okaljala zemlja koju je Bog dao svome narodu u baštinu.

Vojnici su došli do dvojice zločinaca koji su bili obješeni s Isusom i kako su još bili živi, prebili su im golijeni. U kratko vrijeme je uslijedila smrt gušenjem. Isus je, međutim, već bio mrtav. Umro je prije druge dvojice. Njemu stoga nije bilo potrebno ubrzavati smrt. Umjesto prebijanja golijeni, jedan mu je vojnik kopljem probio bok. Iz probodenoga boka odmah je potekla krv i voda. Bok su mu vojnici probili kako bi potvrdili smrt. Može se dogoditi da netko

bude samo prividno mrtav. Da bi se to izbjeglo, vojnici su probijanjem boka utvrđivali smrt. Krv i voda su za Ivana više od običnog bilježenja onoga što se dogodilo. Krv nas Isusova »čisti od svakoga grijeha« piše Ivan u svojoj poslanici. (1Iv 1,7). Isus je pozivao k sebi žedne i time podsjećao na Pismo koje kaže »Rijeke će žive vode poteći iz njegove utrobe!« (Iv 7,37-38). Za Ivana je važno da krv i vodu koji teku iz Isusova probodenoga boka čitatelji razumiju kao rijeke krštenja i euharistije od kojih Crkva živi.

Ivan je svojim očima vidio što se dogodilo kad je Isus umro i što se zbivalo s njim neposredno nakon smrti. On je svjedok. Njegovo svjedočanstvo je zbog čitatelja. Prvi put im se sada izravno obraća. Njegovo je svjedočanstvo zbog njih da oni vjeruju. Vjera čitatelja nije jednostavna vjera u činjenice koje je Ivan opisao. Vjera se odnosi na to da su se na Isusu ispunila Pisma. Njegovo im svjedočanstvo služi kako bi u događajima na Golgoti, koja je Ivan opisao bez ikakvih emotivnih natruha, mogli prepoznati ispunjenje Pisma.

Ivan navodi dvije rečenice iz Pisma. Prva se nalazi u Knjizi brojeva. Glasi: »neka ni jedne kosti na njoj ne lome.« (Br 9,12). Ps 34 kaže: Mnoge nevolje ima pravednik, ali ga Gospodin iz svih izbavlja. On čuva sve kosti njegove: ni jedna mu se neće slomiti.« (Ps 34,20-21). Isus je umro u vrijeme kada su se već klali janjci za svetkovinu Pashe i umro je po propisima koja Pismo određuje za pripremu Pashe. Druga rečenica koju Ivan navodi glasi: »Gledat će onoga koga su proboli.« U proroka Zaharije nalazimo sljedeći tekst: »A na dom Davidov i na Jeruzalemce izlit ću duh milosni i molitveni. I gledat će onoga koga su proboli; naricat će nad njim kao nad jedincem, gorko ga oplakivati kao prvenca.« (Zah 12,10).

Crkva ovaj Ivanov tekst uzima na svetkovinu Srca Isusova. Njegovo je srce otvoreno. Nakon što je nasilno probijeno rimskim

kopljem više se nije zatvorilo. Iz njega ne prestaje teći izvor žive vode i božanska krv. Tko je god žedan pozvan je doći i napiti se žive vode i tko je god onečišćen grijehom pozvan je doći očistiti se njegovom krvlju. Značenje probijenoga boka je najprije opazio Ivan. Potom ga je opisao. Nakon toga je svoje čitatelje uputio u značenje onoga što se dogodilo.

Probijanje boka vojnicima je služilo da se uvjere kako je Isus uistinu umro. Iz Božje perspektive, međutim, ono znači nešto sasvim drugo. Božji probijeni bok je prigoda da ljudima daruje samoga sebe. Otvaraju se rijeke života i rijeke opraštanja. Ljudi koji životare mogu se vratiti u život. Zarobljeni i sputani mogu pronaći put u slobodu. Ono što se nama čini nasilnim i grubim činom Bogu je poslužilo kao prigoda za sebedarje.

Krštenje i oprostjenje grijeha su dvije krupne mogućnosti otvorene gladnima i žednima života. Novo rođenje o kojem je Isus nekoć govorio Nikodemu sada je moguće. Oprostjenje grijeha i izlaz u slobodu iz ropstva grijeha sada je otvoreno svakome. Isus je na križu ostao bez ičega. Bio je gol, odbačen, ostavljen i ubijen. Pa ipak, tu počinje novi život. Njegova otvorena rana i njegovo probodeno srce su mjesto novog rođenja. Iz Božje se rane rađa novo čovječanstvo. Ne živi Bog od ljudi. Ljudi žive od njega. U njegovom probodenom boku, kroz ranu opažamo njegovo srce koje se dalo potpuno. Ljubav je Božja apsolutna. Isusov probodeni bok pokazuje tko je i kakav je Bog, kakav je njegovo odnos prema nama i pokazuje se tko smo mi u njegovim očima. Time nam se otvara mogućnost da postanemo ono što jesmo i da, prihvaćajući njegovu volju, postanemo ono za što nas je on stvorio.

Kada se vjernici na svetkovinu Presvetoga srca Isusova okupe oko njegova stola, Ivanovo svjedočanstvo s Golgote ih ponovo poziva da obnove svoju vjeru u istinu Božje

*Antonio Ciseri, Ukazanje Presvetog Srca Isusova
sv. Margariti Mariji Alacoque, 1880.*

ljubavi koja se pokazala ispunjenjem Pisma na Golgoti. Isusov je bok davno probijen. Vjernici su već krštenjem nanovo rođeni i već su oslobođeni okova grijeha. Oni tako postaju sami svjedocima istine Pisma, Božje ljubavi i njezine trajne djelotvornosti na vjernicima. Na Isusu su se ispunila Pisma, a na njima se ispunjavaju njegove riječi.

Ante Vučković

Kliknite Bogu

(Otpjevni psalam za IX. nedjelju kroz godinu)

M. Martinjak

PUK

Klik - ni - te Bo - gu, ja - ko - sti na - šoj!

Org.

PSALMIST Ps 81, 3-8a. 10-11a

1. Nek, za - zvu će žice, nek se čuje bu - banj,
Zatrubite u rog za mla - đa - ka,

2. Jer to je propis Izra - e - lu,
Takvo je svjedočanstvo dao e - si - pu

3. O - slo - bo - dih od tereta rame nje - go - vo,

4. Nek ne bu - de u tebe drugog bo - ga
Ja sam Gospodin, Bog tvoj

Org.

1. svirajte u milozvučnu har - fu s cit - rom!
za uštapa, na svetko - vi - nu na - šu!

2. zapovijed Boga Ja - kov - lje - va.
kad je izlazio iz zem - lje E - gip - ta.

3. ruke su mu slobod - ne od ko - ša - re.
i ja te iz - ba - vih.

4. i ne klanjaj se bo - gu tu - đem!
koji te izve - doh iz E - gi - pta.

Org.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

26,00 €

Naručite novo izdanje

Božanskog časoslova za Božji puk

**isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji